

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Dz.U.2022.840 t.j. z dnia 2022.04.19

Status: Akt obowiązujący

Wersja od: 19 kwietnia 2022r. do: 31 grudnia 2023r.

tekst jednolity

Wejście w życie:

17 listopada 2003 r. , 1 maja 2004 r.

zobacz:

art. 149

Art. 149. [Wejście w życie przepisów o restytucji zabytków]

Przepisy rozdziału 6 stosuje się z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej 2 .

USTAWA

z dnia 23 lipca 2003 r.

o ochronie *zabytków* i opiece nad *zabytkami* ¹

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Przedmiot ustawy]

Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony *zabytków* oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy *zabytkach*, a także organizację organów ochrony *zabytków*.

Art. 2. [Przepisy kolizyjne]

1. Ustawa nie narusza w szczególności przepisów o muzeach, o bibliotekach, o języku polskim, Prawa

ochrony środowiska, o ochronie przyrody, o gospodarce nieruchomościami, o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Prawa budowlanego, o ochronie danych osobowych i o ochronie informacji niejawnych.

2. Ochronę materiałów archiwalnych wchodzących w skład narodowego zasobu archiwalnego regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164), z uwzględnieniem przepisów art. 14a ust. 2 oraz rozdziału 2a.

Art. 3. [Definicje]

Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) *zabytek* - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) *zabytek* nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) *zabytek* ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) *zabytek* archeologiczny - *zabytek* nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo *zabytek* ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad *zabytkami* - instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad *zabytkami*;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji *zabytku*, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych *zabytku*, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy *zabytku* lub w otoczeniu *zabytku*;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji *zabytku*, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu

zachowania tego *zabytku* oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;

- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję *zabytku*, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie *zabytku* archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- 13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) krajobraz kulturowy - postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka;
- 15) otoczenie - teren wokół lub przy *zabytku* wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru *zabytków* w celu ochrony wartości widokowych *zabytku* oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art. 4. [Ochrona *zabytków* - definicja]

Ochrona *zabytków* polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie *zabytków* oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości *zabytków*;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z *zabytków*;

- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi *zabytków* za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia *zabytków*;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Art. 5. [Opieka nad *zabytkiem* - definicja]

Opieka nad *zabytkiem* sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania *zabytku*;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy *zabytku*;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania *zabytku* oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z *zabytku* w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o *zabytku* oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art. 6. [*Zabytki* podlegające ochronie i opiece]

1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) *zabytki* nieruchome będące, w szczególności:
  - a) krajobrazami kulturowymi,
  - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
  - c) dziełami architektury i budownictwa,
  - d) dziełami budownictwa obronnego,
  - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
  - f) cmentarzami,
  - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
  - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 2) *zabytki* ruchome będące, w szczególności:
  - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
  - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
  - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami

odznakami, medalami i orderami,

d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,

e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479),

f) instrumentami muzycznymi,

g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,

h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) *zabytki* archeologiczne będące, w szczególności:

a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,

b) cmentarzyskami,

c) kurhanami,

d) relikwiami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Rozdział 2

Formy i sposób ochrony *zabytków*

Art. 7. [Formy ochrony *zabytków*]

Formami ochrony *zabytków* są:

1) wpis do rejestru *zabytków*;

1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;

2) uznanie za pomnik historii;

3) utworzenie parku kulturowego;

4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 8. [Organ prowadzący rejestr *zabytków*; księgi składające się na rejestr; dane osobowe w rejestrze]

1. Rejestr *zabytków*, zwany dalej "rejestrem", dla *zabytków* znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator *zabytków*.
2. Rejestr prowadzi się w formie odrębnych ksiąg dla *zabytków*:
  - 1) nieruchomości;
  - 2) ruchomych;
  - 3) archeologicznych.
3. Rejestr zawiera dane osobowe obejmujące imię, nazwisko i adres zamieszkania lub nazwę i adres siedziby właściciela lub posiadacza *zabytku* lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się *zabytek* nieruchomy.

Art. 9. [Wpis *zabytku* nieruchomego do rejestru *zabytków*]

1. Do rejestru wpisuje się *zabytek* nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków* z urzędu bądź na wniosek właściciela *zabytku* nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się *zabytek* nieruchomy.
2. W trybie określonym w ust. 1, do rejestru może być również wpisane otoczenie *zabytku* wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego *zabytku*.
3. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołu *zabytków* nieruchomych.
- 3a. Informację o wszczęciu postępowania w sprawie wpisania *zabytku* nieruchomego do rejestru oraz o ostatecznym zakończeniu tego postępowania wojewódzki konserwator *zabytków* przekazuje niezwłocznie właściwemu staroście.
- 3b. Informację o wszczęciu postępowania w sprawie wpisania *zabytku* nieruchomego do rejestru do czasu ostatecznego zakończenia tego postępowania podaje się do publicznej wiadomości na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej starostwa powiatowego, na obszarze którego znajduje się *zabytek*, a ponadto w siedzibie właściwego wojewódzkiego konserwatora *zabytków* lub w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscowości, w której znajduje się *zabytek*.
- 3c. Przepis ust. 3b nie narusza przepisu art. 61 § 4 Kodeksu postępowania administracyjnego oraz art. 94 niniejszej ustawy.
4. Wpisanie *zabytku* nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na

wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego *zabytku*.

5. (uchylony).

6. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków* informację o wpisie *zabytku* nieruchomego do rejestru ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

7. Wpisy, o których mowa w ust. 4, są wolne od opłat.

Art. 10. [Wpis *zabytku* ruchomego do rejestru *zabytków*]

1. Do rejestru wpisuje się *zabytek* ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków* na wniosek właściciela tego *zabytku*.

2. Wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać z urzędu decyzję o wpisie *zabytku* ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia *zabytku* za granicę albo wywiezienia za granicę *zabytku* o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.

3. *Zabytek* ruchomy stanowiący dobro kultury, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury (Dz. U. z 2019 r. poz. 1591), podlega z urzędu wpisowi do rejestru. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego informuje wojewódzkiego konserwatora *zabytków* o zaistnieniu podstaw do wpisu *zabytku* do rejestru, przekazując dane *zabytku* i dokumenty niezbędne do dokonania wpisu.

Art. 10a. [Tymczasowa ochrona przed wpisem do rejestru *zabytków*]

1. Od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu *zabytku* do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy *zabytku*, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu *zabytku*.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do *zabytku* służącego obronności i bezpieczeństwu państwa.

Art. 11. [Wpis do rejestru *zabytków* - wyłączenia]

Do rejestru nie wpisuje się *zabytku*:

- 1) wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- 2) wpisanego do inwentarza muzeum;

3) wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Art. 12. [Znak informujący o wpisie do rejestru *zabytków*]

1. Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem *zabytków*, może umieszczać na *zabytku* nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż *zabytek* ten podlega ochronie.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, wzór i wymiary znaku, o którym mowa w ust. 1.
3. Rozporządzenie powinno określić formę graficzną znaku, wyróżniającą się wśród innych znaków, z uwzględnieniem dotychczas używanego wzoru, a także pisemną informację, że dany obiekt jest *zabytkiem* i podlega ochronie.

Art. 13. [Skreślenie z rejestru *zabytków*]

1. *Zabytek* wpisany do rejestru, który uległ zniszczeniu w stopniu powodującym utratę jego wartości historycznej, artystycznej lub naukowej albo którego wartość będąca podstawą wydania decyzji o wpisie do rejestru nie została potwierdzona w nowych ustaleniach naukowych, zostaje skreślony z rejestru.
2. Przepis ust. 1 stosuje się do skreślenia z rejestru części *zabytku*.
3. Z rejestru skreśla się otoczenie *zabytku*, w przypadku skreślenia z rejestru tego *zabytku*.
4. Z rejestru skreśla się również *zabytek*, który:
  - 1) (uchylony);
  - 1a) został wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa;
  - 2) został wpisany do inwentarza muzeum;
  - 3) wszedł w skład narodowego zasobu bibliotecznego.
5. Skreślenie z rejestru następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
6. Postępowanie w sprawie skreślenia *zabytku* z rejestru wszczyna się z urzędu bądź na wniosek właściciela *zabytku* lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się *zabytek* nieruchomy.

Art. 14. [Wykreślenie wpisu z księgi wieczystej i katastru nieruchomości]

1. Na podstawie decyzji o skreśleniu *zabytku* nieruchomego z rejestru, wojewódzki konserwator *zabytków* występuje z wnioskiem o wykreślenie z księgi wieczystej wpisu, o którym mowa w art. 9 ust. 4.
2. (uchylony).

3. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków* informację o skreśleniu *zabytku* nieruchomości z rejestru ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

4. Wykreślenia, o których mowa w ust. 1, są wolne od opłat.

Art. 14a. [Lista Skarbów Dziedzictwa]

1. Listę Skarbów Dziedzictwa prowadzi minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

2. Na Listę Skarbów Dziedzictwa wpisuje się *zabytek* ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa kulturowego zaliczany do jednej z następujących kategorii:

- 1) *zabytków* archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat, wchodzą w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych lub przypadkowych odkryć,
- 2) elementów stanowiących integralną część *zabytków* architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat,
- 3) wykonanych ręcznie dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 150 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 4) wykonanych ręcznie na dowolnym materiale akwareli, gwaszy i pastelii, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 30 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz rysunków wykonanych ręcznie przy użyciu dowolnej techniki i na dowolnym materiale, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 8) fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat, ich wartość jest wyższa niż 15 000 euro oraz nie są własnością ich twórców,
- 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach inkunabułów i manuskryptów oraz map i partytur muzycznych, liczących więcej niż 50 lat, które nie są własnością ich twórców,
- 10) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro,

- 11) map drukowanych, które mają więcej niż 200 lat,
- 12) środków transportu, które mają więcej niż 75 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro,
- 13) innych kategorii, niewymienionych w pkt 1-12, obejmujących *zabytki*, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 50 000 euro

- na podstawie decyzji wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z urzędu albo na wniosek właściciela *zabytku* ruchomego.

Art. 14aa. [Tymczasowa ochrona przed wpisem na Listę Skarbów Dziedzictwa]

1. Od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu *zabytku* na Listę Skarbów Dziedzictwa do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy *zabytku*, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich oraz podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu *zabytku*.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do *zabytku*:
  - 1) wpisanego do rejestru;
  - 2) wpisanego do inwentarza muzeum;
  - 3) wchodzącego w skład narodowego zasobu bibliotecznego.

Art. 14b. [Skreślenie z Listy Skarbów Dziedzictwa]

1. Z Listy Skarbów Dziedzictwa skreśla się *zabytek* ruchomy, który przestał być zaliczany do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.
2. Skreślenie z Listy Skarbów Dziedzictwa następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
3. Postępowanie w sprawie skreślenia *zabytku* z Listy Skarbów Dziedzictwa wszczyna się z urzędu albo na wniosek właściciela *zabytku* ruchomego.

Art. 15. [Uznanie *zabytku* nieruchomego za pomnik historii]

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, może uznać za pomnik historii *zabytek* nieruchomości wpisany do rejestru lub park kulturowy o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może złożyć wniosek, o którym mowa w ust. 1, po uzyskaniu opinii Rady Ochrony *Zabytków*.
3. Cofnięcie uznania *zabytku* nieruchomego za pomnik historii następuje w trybie przewidzianym dla

jego uznania.

4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może przedstawić Komitetowi Dziedzictwa Światowego wniosek o wpis pomnika historii na "Listę dziedzictwa światowego" w celu objęcia tego pomnika ochroną na podstawie Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjętej w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. (Dz. U. z 1976 r. poz. 190 i 191).

Art. 16. [Utworzenie parku kulturowego]

1. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z *zabytkami* nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.
- 1a. Rada gminy ogłasza w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o podjęciu prac nad utworzeniem parku kulturowego, określając formę, miejsce i termin składania wniosków dotyczących projektu uchwały o utworzeniu parku kulturowego, nie krótszy jednak niż 21 dni od dnia ogłoszenia.
2. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1.
3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem *zabytków*, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy.
4. W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.
5. Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być utworzony.
6. Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Art. 17. [Zakazy i ograniczenia na terenie parku kulturowego]

1. Na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:
  - 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
  - 2) zmiany sposobu korzystania z *zabytków* nieruchomych;
  - 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną

parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;

3a) zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury;

4) składowania lub magazynowania odpadów.

2. W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości na skutek ustanowienia zakazów i ograniczeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 131-134 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z ~~2020~~2021 r. poz. ~~1219, 1378, 1565~~1973, 2127 i ~~2338~~2269).

Art. 18. [Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami a sporządzanie mpzp i innych dokumentów]

1. Ochronę *zabytków* i opiekę nad *zabytkami* uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju ponadlokalnego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

2. W strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla *zabytków*, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania *zabytków* do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad *zabytkami*.

Art. 19. [Studium, plan zagospodarowania przestrzennego i inne dokumenty związane z planowaniem przestrzennym]

1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) *zabytków* nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych *zabytków* nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji *zabytków*;
- 3) parków kulturowych.

1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji

o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) *zabytków* nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych *zabytków* nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji *zabytków*.

1b. W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:

- 1) ochronę *zabytków* nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) ochronę *zabytków* nieruchomości, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji *zabytków*;
- 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.

2. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad *zabytkami*, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze *zabytków*.

Art. 20. [Uzgodnienia projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego]

Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem *zabytków* w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Art. 21. [Ewidencja *zabytków*]

Ewidencja *zabytków* jest podstawą do sporządzania programów opieki nad *zabytkami* przez województwa, powiaty i gminy.

Art. 22. [Rodzaje ewidencji *zabytków*; dane osobowe w ewidencjach]

1. Generalny Konserwator *Zabytków* prowadzi krajową ewidencję *zabytków* w formie zbioru kart ewidencyjnych *zabytków* znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach *zabytków*.

2. Wojewódzki konserwator *zabytków* prowadzi wojewódzką ewidencję *zabytków* w formie kart ewidencyjnych *zabytków* znajdujących się na terenie województwa.

3. Włączenie karty ewidencyjnej *zabytku* ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji *zabytków* może nastąpić za zgodą właściciela tego *zabytku*.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję *zabytków* w formie zbioru kart

adresowych *zabytków* nieruchomości z terenu gminy.

5. W gminnej ewidencji *zabytków* powinny być ujęte:

- 1) *zabytki* nieruchomości wpisane do rejestru;
- 2) inne *zabytki* nieruchomości znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji *zabytków*;
- 3) inne *zabytki* nieruchomości wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem *zabytków*.

6. Właściwy dyrektor urzędu morskiego prowadzi ewidencję *zabytków* znajdujących się na polskich obszarach morskich w formie zbioru kart ewidencyjnych.

7. Ewidencje, o których mowa w ust. 1, 2, 4 i 6, mogą zawierać dane osobowe obejmujące:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania lub nazwę i adres siedziby właściciela lub użytkownika *zabytku*;
- 2) imię, nazwisko i podpis autora karty ewidencyjnej lub adresowej lub imię i nazwisko osoby, która wypełniła kartę ewidencyjną;
- 3) imię i nazwisko lub nazwę wykonawcy prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich lub badań archeologicznych przy *zabytku*.

Art. 23. [Wykaz *zabytków* skradzionych]

1. Generalny Konserwator *Zabytków* prowadzi, w formie zbioru kart informacyjnych, krajowy wykaz *zabytków* skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

2. Wojewódzki konserwator *zabytków*, organy Policji, Straży Granicznej, Krajowa Administracja Skarbowa, prokuratura oraz dyrektorzy muzeów i bibliotek, będących instytucjami kultury są obowiązani niezwłocznie przekazywać, w celu ujęcia w wykazie, Generalnemu Konserwatorowi *Zabytków* informacje o *zabytku* skradzionym lub wywiezionym za granicę niezgodnie z prawem.

3. Wykaz zawiera dane osobowe obejmujące imię, nazwisko i adres zamieszkania lub nazwę i adres siedziby właściciela lub posiadacza *zabytku*.

Art. 23a. [Delegacja ustawowa - sposób prowadzenia Listy Skarbów Dziedzictwa]

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia Listy Skarbów Dziedzictwa i zakres danych zamieszczanych na Liście Skarbów Dziedzictwa, uwzględniając konieczność prowadzenia Listy Skarbów Dziedzictwa w formie elektronicznej, zapewnienia publicznej dostępności Listy Skarbów Dziedzictwa, umieszczenia na Liście Skarbów Dziedzictwa danych pozwalających na identyfikację *zabytków* wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz ich fotografii.

Art. 24. [Delegacja ustawowa - sposób prowadzenia rejestru *zabytków*, ewidencji *zabytków*, wykazu

zabytków skradzionych]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia rejestru *zabytków*, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji *zabytków* oraz krajowego wykazu *zabytków* skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.
2. Rejestr *zabytków* prowadzi się w formie odrębnych ksiąg dla poszczególnych rodzajów *zabytków*.
3. W rozporządzeniu należy określić wzory krajowych, wojewódzkich i gminnych kart ewidencyjnych oraz dane jakie powinny być ujęte w poszczególnych księgach rejestru, karcie ewidencyjnej i adresowej *zabytku* oraz w karcie informacyjnej, a także sposób gromadzenia dokumentów dotyczących *zabytku*.
4. Rozporządzenie powinno wskazywać przesłanki, od których spełnienia jest uzależnione włączenie kart ewidencyjnych i adresowych do ewidencji, a także ich wyłączenie z tych ewidencji.

Rozdział 2a

Krajowy rejestr utraconych dóbr kultury

Art. 24a. [Wpis do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego prowadzi krajowy rejestr utraconych dóbr kultury.
2. Do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury wpisuje się rzeczy ruchome będące:
  - 1) *zabytkami* wpisanymi do rejestru,
    - 1a) *zabytkami* wpisanymi na Listę Skarbów Dziedzictwa,
  - 2) muzealiami, o których mowa w art. 21 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z ~~2020~~2022 r. poz. ~~902~~385),
  - 3) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach, należącymi do narodowego zasobu bibliotecznego,
  - 4) materiałami archiwalnymi, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach
- utraconymi przez właściciela w wyniku popełnienia czynu zabronionego, określonego w art. 278 § 1 i 3, art. 279 § 1, art. 280-283 albo art. 284 § 1-3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z ~~2020~~2021 r. poz. ~~1444~~2345 i ~~1517~~2447).
3. Wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury dokonuje się na wniosek Policji, prokuratora,

wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, właściciela rzeczy, o której mowa w ust. 2, lub osoby kierującej jednostką organizacyjną, w zbiorach albo zasobach której rzecz się znajdowała.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się na urzędowym formularzu.

5. Stroną postępowania o wpis do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury jest właściciel rzeczy lub jednostka organizacyjna, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała.

6. Do wniosku, o którym mowa w ust. 3, załącza się:

- 1) kopię zawiadomienia o przestępstwie wraz z dowodem złożenia go organowi ścigania albo odpis protokołu z przyjęcia ustnego zawiadomienia o przestępstwie lub postanowienie o wszczęciu śledztwa albo dochodzenia, w przypadku gdy wniosek składa właściciel utraconej rzeczy lub osoba kierująca jednostką organizacyjną, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała;
- 2) zdjęcie utraconej rzeczy, w przypadku gdy jest ona *zabytkiem* lub muzealium, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, w formie pliku cyfrowego.

Art. 24b. [Decyzja o wpisie lub o odmowie wpisu]

1. Wpisu utraconej rzeczy do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury dokonuje się na podstawie decyzji o wpisie do rejestru utraconych dóbr kultury wydanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu.

2. Wpis do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury polega na wprowadzeniu do niego danych umożliwiających identyfikację utraconej rzeczy zawartych w decyzji, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie po jej wydaniu.

3. Dokonanie wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury nie jest uzależnione od ustalenia popełnienia czynu zabronionego, o którym mowa w art. 24a ust. 2, prawomocnym wyrokiem skazującym.

4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w drodze decyzji, odmawia wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, w przypadku gdy dane dotyczące utraconej rzeczy zawarte we wniosku, o którym mowa w art. 24a ust. 3, nie pozwalają na jej identyfikację.

Art. 24c. [Sposób prowadzenia rejestru]

1. Krajowy rejestr utraconych dóbr kultury, prowadzony w systemie teleinformatycznym, jest jawny.

2. Odpisy z krajowego rejestru utraconych dóbr kultury wydawane są na wniosek każdego, kto tego zażąda.

3. Dane będące podstawą wpisu do krajowego rejestru utraconych dóbr kultury udostępnia się wyłącznie

organom władzy publicznej oraz właścicielowi utraconej rzeczy lub jednostce organizacyjnej, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała, a innym osobom tylko za zgodą właściciela utraconej rzeczy lub jednostki organizacyjnej, w zbiorach albo zasobie której rzecz się znajdowała.

Art. 24d. [Zasada jawności wpisów w rejestrze]

Od dnia dokonania wpisu w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury nikt nie może zasłaniać się niezajomością danych ujawnionych w tym rejestrze.

Art. 24e. [Wykreślenie wpisu]

1. Wykreślenie wpisu z krajowego rejestru utraconych dóbr kultury następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
2. Wykreślenie wpisu z krajowego rejestru utraconych dóbr kultury następuje na wniosek podmiotów wskazanych w art. 24a ust. 3 albo z urzędu, w przypadku gdy:
  - 1) właściciel odzyskał posiadanie utraconej rzeczy;
  - 2) dane będące podstawą wpisu okazały się nieprawdziwe.
3. W przypadku określonym w ust. 2 pkt 2, skutki prawne dokonania wpisu w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury zostają zniesione z mocą wsteczną.

Art. 24f. [Delegacja ustawowa - szczegółowy sposób prowadzenia krajowego rejestru utraconych dóbr kultury]

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób prowadzenia krajowego rejestru utraconych dóbr kultury, w tym zakres danych objętych wpisem, zasady wydawania odpisów oraz wzór formularza wniosku o wpis, uwzględniając prowadzenie krajowego rejestru utraconych dóbr kultury w systemie teleinformatycznym, konieczność zapewnienia przejrzystości i kompletności zapisu informacji znajdujących się w krajowym rejestrze utraconych dóbr kultury, zmian i wykreśleń wpisów oraz sprawność postępowania rejestracyjnego.

Rozdział 3

Zagospodarowanie *zabytków*, prowadzenie badań, prac i robót oraz podejmowanie innych działań przy *zabytkach*

Art. 25. [Zagospodarowanie *zabytku* nieruchomego]

1. Zagospodarowanie na cele użytkowe *zabytku* nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga

posiadania przez jego właściciela lub posiadacza stan zachowania *zabytku* nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego *zabytku*, jak również możliwości jego dostosowania dla osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062);

- 2) uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem *zabytków* programu prac konserwatorskich przy *zabytku* nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie;
- 3) uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem *zabytków* programu zagospodarowania *zabytku* nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego *zabytku*, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

2. W celu spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator *zabytków* jest obowiązany nieodpłatnie udostępnić do wglądu właścicielowi lub posiadaczowi *zabytku* nieruchomego o posiadaną przez siebie dokumentację tego *zabytku* oraz umożliwić dokonywanie niezbędnych odpisów z tej dokumentacji.

Art. 26. [Obrót zabytkiem nieruchomym]

1. W umowie sprzedaży, zamiany, darowizny lub dzierżawy *zabytku* nieruchomego wpisanego do rejestru, stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, przy określaniu sposobu korzystania z tego *zabytku* należy nałożyć, jeżeli stan zachowania *zabytku* tego wymaga, na nabywcę lub dzierżawcę obowiązek przeprowadzenia w określonym terminie niezbędnych prac konserwatorskich przy tym *zabytku*.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do decyzji o oddaniu w trwałą zarząd *zabytku* nieruchomego wpisanego do rejestru.

Art. 27. [Zalecenia konserwatorskie]

Na wniosek właściciela lub posiadacza *zabytku* wojewódzki konserwator *zabytków* przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z *zabytku*, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym *zabytku*.

Art. 28. [Obowiązki dysponenta zabytku]

1. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad *zabytkami*, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz *zabytku* wpisanego do rejestru lub *zabytku* znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji

~~zabytku~~ w każdym razie, z wyjątkiem zgłoszenia do konserwatora ~~zabytków~~, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;

- 2) zagrożeniu dla *zabytku*, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania *zabytku* ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego *zabytku*, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

2. O zdarzeniach, o których mowa w ust. 1, właściciel lub posiadacz *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa zawiadamia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 29. [Obowiązek udostępnienia *zabytku*]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków* w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego *zabytkiem* lub posiadającego cechy *zabytku* może prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do przedmiotu będącego *zabytkiem* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.
3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa może prowadzić badania tego *zabytku* w miejscu, w którym *zabytek* ten się znajduje.
4. W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, albo *zabytku*, o którym mowa w ust. 3, odpowiednio wojewódzki konserwator *zabytków* albo minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.
5. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 i 3, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 30. [Obowiązek udostępnienia *zabytku* - rozwinięcie]

1. Właściciel lub posiadacz *zabytku* nieruchomości bądź nieruchomości o cechach *zabytku* jest obowiązany udostępnić ten *zabytek* bądź nieruchomość wykonawcy badań w celu ich przeprowadzenia.

2. W przypadku odmowy udostępnienia *zabytku* nieruchomości bądź nieruchomości, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać decyzję nakazującą właścicielowi lub posiadaczowi udostępnienie tego *zabytku* bądź nieruchomości, na czas niezbędny do przeprowadzenia badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.
3. Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 31. [Finansowanie badań archeologicznych]

1. (utracił moc).

1a. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować:

- 1) roboty budowlane przy *zabytku* nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora *zabytków* albo
- 2) roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się *zabytki* archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia *zabytku* archeologicznego

- jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych *zabytków*.

2. Zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych, o których mowa w ust. 1a, ustala wojewódzki konserwator *zabytków* w drodze decyzji, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się *zabytki* archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą *zabytek* archeologiczny.

3. Egzemplarz dokumentacji badań, o których mowa w ust. 1a, podlega po ich zakończeniu nieodpłatnemu przekazaniu wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków*.

Art. 32. [Obowiązki odkrywcy *zabytku*]

1. Kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on *zabytkiem*, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni,

przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków* przyjęte zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Wojewódzki konserwator *zabytków* jest obowiązany w terminie 5 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 2, dokonać oględzin odkrytego przedmiotu.
4. Jeżeli w terminie, określonym w ust. 3, wojewódzki konserwator *zabytków* nie dokona oględzin odkrytego przedmiotu, przerwane roboty mogą być kontynuowane.
5. Po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje decyzję:
  - 1) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot nie jest *zabytkiem*;
  - 2) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot jest *zabytkiem*, a kontynuacja robót nie doprowadzi do jego zniszczenia lub uszkodzenia;
  - 3) nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty, badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.
6. Roboty nie mogą być wstrzymane na okres dłuższy niż miesiąc od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.
7. Jeżeli w trakcie badań archeologicznych zostanie odkryty *zabytek* posiadający wyjątkową wartość, wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać decyzję o przedłużeniu okresu wstrzymania robót. Okres wstrzymania robót nie może być jednak dłuższy niż 6 miesięcy od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.
8. Po zakończeniu badań archeologicznych, o których mowa w ust. 5 pkt 3, wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje decyzję pozwalającą na kontynuację przerwanych robót.
9. (uchylony).
10. O odkryciu przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, na polskich obszarach morskich należy niezwłocznie zawiadomić właściwego dyrektora urzędu morskiego. Przepisy ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 3-8 stosuje się odpowiednio.

Art. 33. [Obowiązki znalazcy *zabytku*]

1. Kto przypadkowo znalazł przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on *zabytkiem* archeologicznym, jest obowiązany, przy użyciu dostępnych środków, zabezpieczyć ten przedmiot i oznakować miejsce jego znalezienia oraz niezwłocznie zawiadomić o znalezieniu tego przedmiotu właściwego wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).
2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany niezwłocznie, nie dłużej niż w terminie 3 dni, przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków* przyjęte zawiadomienie, o którym mowa w ust.

1.

3. W terminie 3 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 i 2, wojewódzki konserwator *zabytków* jest obowiązany dokonać oględzin znalezionej przedmiotu i miejsca jego znalezienia oraz, w razie potrzeby, zorganizować badania archeologiczne.

4. O znalezieniu przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, na polskich obszarach morskich należy niezwłocznie zawiadomić właściwego dyrektora urzędu morskigo.

Art. 34. [Nagroda dla znalazcy]

1. Osobom, które odkryły bądź przypadkowo znalazły *zabytek* archeologiczny, przysługuje nagroda, jeżeli dopełniły one obowiązków określonych odpowiednio w art. 32 ust. 1 lub w art. 33 ust. 1.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do osób zajmujących się zawodowo badaniami archeologicznymi lub zatrudnionych w grupach zorganizowanych w celu prowadzenia takich badań.

3. Warunki i tryb przyznawania nagród określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, ustalając rodzaje nagród, źródła ich finansowania i wysokość nagród pieniężnych.

Art. 35. [Własność Skarbu Państwa]

1. Przedmioty będące *zabytkami* archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych, stanowią własność Skarbu Państwa.

2. Własność Skarbu Państwa stanowią również przedmioty będące *zabytkami* archeologicznymi, pozyskane w wyniku poszukiwań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 12.

3. Miejsce przechowywania *zabytków* archeologicznych odkrytych, przypadkowo znalezionych albo pozyskanych w wyniku badań archeologicznych bądź poszukiwań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 12, określa wojewódzki konserwator *zabytków*, przekazując je, w drodze decyzji, w depozyt muzeum lub innej jednostce organizacyjnej, za jej zgodą.

4. Przekazanie *zabytków* archeologicznych muzeum lub innej jednostce organizacyjnej może nastąpić w przypadku, gdy jednostka ta zapewni:

- 1) ich trwałe przechowanie;
- 2) przeprowadzenie inwentaryzacji i odpowiednich prac konserwatorskich;
- 3) udostępnianie tych *zabytków* w celach naukowych.

5. Wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać decyzję o cofnięciu oddania w depozyt *zabytków* archeologicznych, jeżeli muzeum lub inna jednostka organizacyjna nie zapewnia warunków, o których mowa w ust. 4.

6. Na wniosek dyrektora muzeum *zabytki* archeologiczne, będące w depozycie tego muzeum, mogą być przekazane na jego własność na podstawie decyzji wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.

Art. 36. [Wymóg uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora *zabytków* lub ministra]

1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora *zabytków* wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu *zabytku*;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich *zabytku* wpisanego do rejestru;
- 4) prowadzenie badań architektonicznych *zabytku* wpisanego do rejestru;
- 5) prowadzenie badań archeologicznych;
- 6) przemieszczanie *zabytku* nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 7) trwałe przeniesienie *zabytku* ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym *zabytek* ten się znajduje;
- 8) dokonywanie podziału *zabytku* nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 9) zmiana przeznaczenia *zabytku* wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego *zabytku*;
- 10) umieszczanie na *zabytku* wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z ~~2020~~2022 r. poz. ~~293, 471, 782, 1086 i 1378~~ oraz z 2021 r. poz. ~~11503~~) oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu *zabytku* wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem albo inną formą zaprojektowanej zieleni;
- 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych *zabytków* ruchomych, w tym *zabytków* archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania;

1a. Przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa można prowadzić:

- 1) prace konserwatorskie,
- 2) prace restauratorskie,
- 3) badania konserwatorskie

– na podstawie pozwolenia wydanego przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa

narodowego.

2. Na polskich obszarach morskich pozwolenie na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 5 i 12, wydaje dyrektor urzędu morskiego w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem *zabytków* właściwym dla miejsca siedziby urzędu morskiego.
- 2a. Wojewódzki konserwator *zabytków* może uzależnić podjęcie działań objętych pozwoleniem, o którym mowa w ust. 1, od przekazania przez wnioskodawcę w oznaczonym terminie określonych informacji dotyczących działań wymienionych w pozwoleniu, zastrzegając odpowiedni warunek w treści pozwolenia. Do warunku stosuje się art. 162 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.
- 2b. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może uzależnić podjęcie działań objętych pozwoleniem, o którym mowa w ust. 1a, od przekazania przez wnioskodawcę w oznaczonym terminie określonych informacji dotyczących działań wymienionych w pozwoleniu, zastrzegając odpowiedni warunek w treści pozwolenia. Do warunku stosuje się art. 162 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.
3. Pozwolenia, o których mowa w ust. 1 i 1a, mogą określać warunki, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu *zabytku*.
4. Wojewódzki konserwator *zabytków* może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków*.
- 4a. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1a pkt 1 i 2, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie ministrowi.
5. Pozwolenia, o których mowa w ust. 1 i 1a, wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa albo do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.
6. Pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.
7. Pozwolenie na prowadzenie badań konserwatorskich przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa, badań konserwatorskich i architektonicznych przy *zabytku* wpisanym do rejestru albo

badan archeologicznych lub poszukiwań ukrytych bądź porzuconych *zabytków* ruchomych, w tym *zabytków* archeologicznych, wydaje się również na wniosek osób fizycznych albo jednostek organizacyjnych zamierzających prowadzić te badania lub poszukiwania. W przypadku nieuzyskania zgody właściciela lub posiadacza nieruchomości na przeprowadzenie tych badań lub poszukiwań przepisy art. 30 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

8. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora *zabytków* na podjęcie robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

Art. 36a. [Obowiązek zapewnienia prowadzenia badań i robót przez osoby wykwalifikowane]

1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna występująca z wnioskiem o pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich lub badań konserwatorskich przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa albo na prowadzenie prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich lub badań architektonicznych przy *zabytku* wpisanym do rejestru albo badań archeologicznych jest obowiązana zapewnić kierowanie tymi pracami oraz badaniami albo samodzielnie ich wykonywanie przez osoby spełniające odpowiednio wymagania, o których mowa w art. 37a ust. 1 i 2, art. 37b ust. 1 i 3, art. 37d ust. 1 albo art. 37e ust. 1.
2. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna występująca z wnioskiem o pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych przy *zabytku* nieruchomym wpisanym do rejestru jest obowiązana zapewnić kierowanie tymi robotami oraz wykonywanie nadzoru inwestorskiego przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37c.

Art. 37. [Delegacja ustawowa - zasady prowadzenia prac przy *zabytku*]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:
  - 1) tryb wydawania pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 1a;
  - 2) dane i informacje, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 1a, oraz dokumentację dołączaną do wniosków niezbędną do ich rozpatrzenia;
  - 3) dane i informacje, które zawierają pozwolenia, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 1a, oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone;
  - 4) elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy *zabytku* ruchomym wpisanym do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dokumentacja badań archeologicznych.
2. Tryb wydawania pozwoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 1, określa się, uwzględniając właściwość

organów do ich wydawania oraz konieczność zapewnienia sprawności prowadzonego postępowania o wydanie pozwolenia, w tym sposób postępowania w przypadku, gdy wykonawca podejmowanych działań jest wyłaniany w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

3. Dane, informacje i dokumentację, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, określa się, uwzględniając potrzebę dokonania wszechstronnej oceny wpływu planowanych działań na *zabytek*, jednak bez konieczności ponoszenia przez wnioskodawcę dodatkowych kosztów, konieczność wskazania takich warunków prowadzenia tych działań, które zapewniają zachowanie *zabytku* w jak najlepszym stanie, oraz wskazania:

- 1) imienia, nazwiska i adresu osoby lub nazwy, siedziby i adresu jednostki organizacyjnej, które wystąpiły z wnioskiem lub
- 2) imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej, samodzielnie wykonującej albo sprawującej nadzór inwestorski nad działaniami, o których mowa w art. 36 ust. 1.

4. Elementy, o których mowa w ust. 1 pkt 4, określa się tak, aby poszczególne etapy prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy *zabytku* ruchomym wpisanym do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz badań archeologicznych były udokumentowane i uwzględniały wszystkie okoliczności prowadzonych prac, a także obejmowały:

- 1) imię, nazwisko i adres osoby lub nazwę, siedzibę i adres jednostki organizacyjnej, które sporządziły dokumentację,
- 2) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres właściciela lub posiadacza *zabytku*, lub
- 3) imię i nazwisko autora *zabytku*.

Art. 37a. [Osoby uprawnione do kierowania pracami przy *zabytkach* rejestrowych]

1. Pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy *zabytkach* wpisanym do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie konserwacji i restauracji dzieł sztuki lub konserwacji *zabytków* oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy *zabytkach* wpisanym do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.

2. W dziedzinach nieobjętych programem studiów wyższych, o których mowa w ust. 1, pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy *zabytkach* wpisanym do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, kieruje osoba, która posiada:

- 1) świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytuł zawodowy albo wykształcenie średnie

lub średnie branżowe i dyplom potwierdzający posiadanie kwalifikacji zawodowych w zawodach odpowiadających danej dziedzinie lub

2) dyplom mistrza w zawodzie odpowiadającym danej dziedzinie

- oraz która przez co najmniej 4 lata brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy *zabytkach* wpisanych do rejestru, na Listę Skarbów Dziedzictwa, do inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub innych *zabytkach* zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują prace konserwatorskie, prace restauratorskie lub badania konserwatorskie, prowadzone przy *zabytkach* wpisanych do rejestru.

Art. 37b. [Osoby uprawnione do kierowania pracami przy *zabytkach* będących parkami]

1. Pracami konserwatorskimi oraz pracami restauratorskimi, prowadzonymi przy *zabytkach* będących parkami wpisanymi do rejestru albo innego rodzaju zorganizowaną zielenią wpisaną do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, których program obejmuje zajęcia lub grupy zajęć umożliwiające nabycie wiedzy i umiejętności w tym zakresie, oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich, przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich lub pracach restauratorskich prowadzonych przy tego rodzaju *zabytkach* wpisanych do rejestru, lub była zatrudniona przy tych pracach w muzeum będącym instytucją kultury.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują prace konserwatorskie oraz prace restauratorskie, prowadzone przy *zabytkach* będących parkami wpisanymi do rejestru albo innego rodzaju zorganizowaną zielenią wpisaną do rejestru.

3. Prace o charakterze technicznym w zakresie, o którym mowa w ust. 1, samodzielnie wykonuje osoba, która posiada świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytuł zawodowy albo wykształcenie średnie lub średnie branżowe i dyplom zawodowy albo dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe, w zawodach związanych z pielęgnacją zieleni, albo przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w tego rodzaju pracach prowadzonych przy *zabytkach* wpisanych do rejestru lub była zatrudniona przy tych pracach w muzeum będącym instytucją kultury.

Art. 37c. [Osoby uprawnione do kierowania pracami przy *zabytkach* nieruchomych]

Robotami budowlanymi kieruje albo nadzór inwestorski wykonuje, przy *zabytkach* nieruchomych wpisanych do rejestru osoba, która posiada uprawnienia budowlane określone przepisami Prawa budowlanego oraz która przez co najmniej 18 miesięcy brała udział w robotach budowlanych prowadzonych przy *zabytkach* nieruchomych wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum będącego

instytucją kultury.

Art. 37d. [Osoby uprawnione do kierowania badaniami architektonicznymi]

1. Badaniami architektonicznymi *zabytków* wpisanych do rejestru kieruje osoba, która:

- 1) ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, na kierunku architektura lub architektura i urbanistyka, lub
- 2) ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, których program obejmował zajęcia lub grupy zajęć umożliwiające nabycie wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia badań architektonicznych w wymiarze co najmniej 60 godzin lub którym przypisano co najmniej 6 punktów ECTS, lub
- 3) ukończyła studia podyplomowe w zakresie prowadzenia badań architektonicznych

– oraz która po ukończeniu tych studiów przez co najmniej 6 miesięcy brała udział w badaniach architektonicznych prowadzonych przy *zabytkach* nieruchomości wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum będącego instytucją kultury.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują badania architektoniczne *zabytków* w pisanych do rejestru.

Art. 37e. [Osoby uprawnione do kierowania badaniami archeologicznymi]

1. Badaniami archeologicznymi kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie, w zakresie archeologii i przez co najmniej 12 miesięcy brała udział w badaniach archeologicznych. Doświadczenie zawodowe może być nabyte poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się do osób, które samodzielnie wykonują badania archeologiczne.

Art. 37f. [Osoby uprawnione do kierowania pracami przy *zabytkach* - udział w pracach]

Przy ustalaniu udziału w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych przy *zabytkach* wpisanych do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, uwzględnia się udział w tych pracach, badaniach lub robotach, prowadzonych przy *zabytkach* niewpisanych do rejestru, o ile były one prowadzone przed dniem 26 sierpnia 2011 r.

Art. 37g. [Osoby uprawnione do kierowania pracami przy *zabytkach* - udział w pracach (rozwiniecie)]

1. Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich,

prowadzonych przy *zabytkach* wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa, albo w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych przy *zabytkach* wpisanych do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub innych *zabytkach* zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2, oraz badaniach archeologicznych lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury potwierdzają świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów *zabytków*.

2. Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych prowadzonych przed dniem 26 sierpnia 2011 r. przy *abytku* niewpisanym do rejestru *zabytków* potwierdzają świadectwa, inne dokumenty lub zaświadczenia, o których mowa w ust. 1.

Art. 37h. [Osoby uprawnione do kierowania pracami przy *zabytkach* - poświadczenie uprawnień]

1. Wykształcenie i tytuły zawodowe, o których mowa w art. 37a, art. 37b, art. 37d i art. 37e, mogą być uzyskane poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są one uznawane za równorzędne z wykształceniem i tytułami zawodowymi uzyskanymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów.

2. Doświadczenie zawodowe, o którym mowa w art. 37a, art. 37b i art. 37d, może być nabyte poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o ile dotyczy prac konserwatorskich, prac restauratorskich, badań konserwatorskich lub badań architektonicznych, prowadzonych przy *zabytkach* wpisanych do inwentarza muzeum lub zaliczanych do jednej z kategorii, o których mowa w art. 14a ust. 2.

Art. 37i. [Zasady przechowywania *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa]

1. Zabytek wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa przechowuje się w pomieszczeniu wyposażonym w zabezpieczenia techniczne na wypadek kradzieży, pożaru i innych zagrożeń lub mającym zapewnioną bezpośrednią stałą ochronę fizyczną w rozumieniu ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z ~~2020 r. poz. 838~~ oraz z 2021 r. poz. ~~469~~1995), zwaną dalej "stałą ochroną fizyczną".

2. Projekt zabezpieczeń, o których mowa w ust. 1, uzgadnia się z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

3. Właściciel lub posiadacz *zabytku* jest obowiązany zapewnić zabezpieczenia, o których mowa w ust. 1,

w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania dotacji, o której mowa w art. 83a, nie później jednak niż po upływie 12 miesięcy od dnia wpisu *zabytku* na Listę Skarbów Dziedzictwa.

4. Na wniosek właściciela *zabytku*, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zapewnia przechowywanie *zabytku* w pomieszczeniu należącym do państwowej instytucji kultury.
5. W trakcie transportu *zabytku*, o którym mowa w ust. 1, zapewnia się stałą ochronę fizyczną oraz warunki zbliżone do występujących w miejscu stałego przechowywania tego *zabytku*.
6. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wymagania, jakim powinna odpowiadać ochrona przechowywanego i przewożonego *zabytku*, o którym mowa w ust. 1, w tym:
  - 1) standard pomieszczenia przeznaczonego do przechowywania *zabytku*, mając na względzie wysoką odporność tego pomieszczenia na włamanie i wyposażenie w środki ochrony przeciwpożarowej;
  - 2) właściwości środków transportu służących do jego przewożenia, mając na względzie zwiększoną odporność tych środków i wyposażenie ich w systemy powiadamiania o zagrożeniach;
  - 3) sposób konwojowania, mając na względzie zapewnienie stałej ochrony fizycznej;
  - 4) podmioty, którym przekazuje się informacje o konwojowaniu *zabytku*, mając na względzie bezpieczeństwo tego *zabytku*.

Rozdział 4

Nadzór konserwatorski

Art. 38. [Czynności kontrolne dotyczące *zabytku*]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków* lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony *zabytków* prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.
  - 1a. Kontrolę, o której mowa w ust. 1, w odniesieniu do *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa prowadzi się przynajmniej raz na 2 lata.
  - 1b. Kontrolę, o której mowa w ust. 1, w odniesieniu do *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może zlecić w każdym czasie.
2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.

3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator *zabytków* lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:
- 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia *zabytku*;
  - 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia *zabytków* wpisanych do rejestru, a także *zabytków* znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem;
  - 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy *zabytkach* wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzonej dokumentacją;
  - 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli;
  - 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli;
  - 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.
4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.
- 4a. Wojewódzki konserwator *zabytków* może wystąpić z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta Policji o jej pomoc, jeżeli jest to niezbędne do przeprowadzenia czynności kontrolnych.
- 4b. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków* właściwy miejscowo komendant Policji jest obowiązany do zapewnienia osobom, o których mowa w ust. 1, pomocy Policji w toku wykonywania czynności kontrolnych.
5. Czynności kontrolne dotyczące *zabytków* nieruchomości wpisanych do rejestru, które są w zarządzie państw obcych albo są użytkowane przez przedstawicieli dyplomatycznych i konsularnych tych państw lub przez inne osoby zrównane z nimi na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, mogą być wykonywane za zgodą tych przedstawicieli lub osób.

Art. 39. [Czynności kontrolne dotyczące *zabytku* - protokół]

1. Z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej.
2. Protokół kontroli zawiera opis stanu faktycznego stwierdzonego w toku kontroli, w tym ustalonych

nieprawidłowości, z uwzględnieniem przyczyn powstania, zakresu i skutków tych nieprawidłowości oraz osób za nie odpowiedzialnych.

3. Protokół podpisują kontrolujący i kontrolowana osoba fizyczna albo kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważniona przez niego osoba, którzy mogą wnieść do protokołu umotywowane zastrzeżenia i uwagi.
4. W razie odmowy podpisania protokołu przez kontrolowaną osobę fizyczną albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnioną przez niego osobę, kontrolujący czyni o tym wzmiankę w protokole, a odmawiający podpisu może w terminie 7 dni przedstawić swoje pisemne uwagi wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków*.

Art. 40. [Zalecenia pokontrolne]

1. Na podstawie ustaleń wynikających z kontroli, w przypadku ustalenia, że *zabytek* jest w nieodpowiednim stanie zachowania, wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zalecenia pokontrolne usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w określonym terminie, o ile ich charakter nie uzasadnia wydania decyzji, o której mowa w art. 49 ust. 1.
2. Wojewódzki konserwator *zabytków* może odstąpić od wydania zaleceń pokontrolnych i wydać decyzję, o której mowa w art. 43, art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 1, art. 49 ust. 1 lub art. 50 ust. 1.
- 2a. Kontrolowana osoba fizyczna lub kierownik kontrolowanej jednostki organizacyjnej, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zaleceń, może zgłosić pisemnie umotywowane zastrzeżenia do zaleceń pokontrolnych oraz dodatkowe wyjaśnienia lub przedstawić dodatkową dokumentację.
- 2b. Wojewódzki konserwator *zabytków*, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń do zaleceń pokontrolnych:
  - 1) zmienia zalecenia pokontrolne i przekazuje je wraz z uzasadnieniem kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej - w przypadku stwierdzenia zasadności całości lub części zastrzeżeń albo
  - 2) odmawia zmiany zaleceń pokontrolnych i swoje stanowisko wraz z uzasadnieniem przekazuje kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej - w przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń w całości.
3. W przypadku kontroli jednostki organizacyjnej wojewódzki konserwator *zabytków* może zażądać przeprowadzenia postępowania służbowego lub innego przewidzianego prawem przeciwko osobom winnym dopuszczenia do powstania uchybień i poinformowania go w określonym terminie o podjętych działaniach zmierzających do usunięcia tych uchybień.

Art. 41. [Obowiązek zawiadomienia o naruszeniu ustawy]

W razie stwierdzenia, że działanie lub zaniechanie kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub jej pracownika narusza przepisy art. 108-118 ustawy, wojewódzki konserwator *zabytków* kieruje odpowiednio do Policji, prokuratury albo sądu zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia.

Art. 42. [Uprawnienia Generalnego Konserwatora Zabytków]

Generalny Konserwator *Zabytków* może podejmować czynności, o których mowa w art. 38 ust. 3, art. 39, art. 40 ust. 1 i 3 oraz art. 41, jeżeli jest to konieczne ze względu na szczególną wagę sprawy. Przepisy art. 38 ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 43. [Decyzja o wstrzymaniu prac, badań lub robót]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:
  - 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy *zabytku* wpisanym do rejestru;
  - 2) robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
  - 3) badań archeologicznych lub poszukiwań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 12;
  - 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8, 10 i 11, przy *zabytku* wpisanym do rejestru.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub badań konserwatorskich przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.
3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa działań polegających na:
  - 1) trwałym przeniesieniu tego *zabytku* z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym *bytek* ten się znajduje;
  - 2) zmianie przeznaczenia tego *zabytku* lub sposobu korzystania z niego;
  - 3) podejmowaniu innych, niż określone w ust. 2, działań, które mogłyby prowadzić do zmiany wyglądu tego *zabytku*.

Art. 44. [Wygaśnięcie decyzji wstrzymującej prace, badania lub roboty]

1. Decyzja, o której mowa w art. 43 ust. 1, wygasa po upływie 2 miesięcy od dnia jej doręczenia, jeżeli w tym terminie wojewódzki konserwator *zabytków* nie wyda decyzji:
  - 1) nakazującej przywrócenie *zabytku* do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności albo
  - 2) nakładającej obowiązek uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora *zabytków* na prowadzenie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy *zabytku*, przy czym wniosek o wydanie tego pozwolenia składa się w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia doręczenia decyzji, albo
  - 3) nakładającej obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy *zabytku* do zgodności z zakresem i warunkami określonym w pozwoleniu, wskazując termin wykonania tych czynności, albo
  - 4) zakazującej prowadzenia wstrzymanych działań.
- 1a. Wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje decyzję w sprawie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku o wydanie tego pozwolenia.
2. W przypadku nieuzyskania pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, albo niewykonania obowiązku określonego w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje decyzję nakazującą przywrócenie *zabytku* do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, z określeniem terminu wykonania tych czynności.
3. Po wykonaniu obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje pozwolenie na wznowienie wstrzymanych badań, prac, robót lub innych działań przy *zabytku*.
- 3a. Decyzje, o których mowa w art. 43 ust. 2 i 3, wygasają po upływie 2 miesięcy od dnia ich doręczenia, jeżeli w tym terminie minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego nie wyda decyzji:
  - 1) nakazującej przywrócenie *zabytku* do poprzedniego stanu, z określeniem terminu wykonania tej czynności albo
  - 2) nakładającej obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia *zabytku* do jak najlepszego stanu, wskazując termin wykonania tych czynności, albo
  - 3) zakazującej dalszego prowadzenia wstrzymanych działań.
4. Osoba, która dopuściła się naruszenia przepisów o *zabytkach* lub naruszyła zakres i warunki określone w pozwoleniu, jest obowiązana na swój koszt wykonać czynności nakazane w decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1 i 3, ust. 2 albo ust. 3a pkt 1 i 2.

Art. 45. [Nakaz przywrócenia stanu poprzedniego]

1. W przypadku gdy bez wymaganego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora *zabytków* lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy *zabytku* wpisanym do rejestru:

- 1) prace konserwatorskie lub restauratorskie,
- 2) roboty budowlane,
- 3) badania konserwatorskie,
- 4) badania architektoniczne,
- 5) inne działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12

– wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje decyzję nakazującą przywrócenie *zabytku* do poprzedniego stanu lub uporządkowanie terenu, określając termin wykonania tych czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia *zabytku* do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie.

2. W przypadku gdy bez wymaganego pozwolenia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu wykonano przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa prace konserwatorskie, restauratorskie, badania konserwatorskie, lub wykonano inne działania polegające na:

- 1) trwałym przeniesieniu tego *zabytku* z naruszeniem ustaloną tradycją wystroju wnętrza, w którym *bytek* ten się znajduje,
- 2) zmianie przeznaczenia tego *zabytku* lub sposobu korzystania z niego,
- 3) podejmowaniu innych, niż określone w art. 43 ust. 1 pkt 1 czynności, które mogłyby prowadzić do zmiany wyglądu tego *zabytku*

– minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydaje decyzję nakazującą przywrócenie *zabytku* do poprzedniego stanu, określając termin wykonania tej czynności, albo zobowiązującą do doprowadzenia *zabytku* do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, przepis art. 44 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 46. [Decyzja wstrzymująca w przypadku *zabytku* nierejestrowego]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać decyzję o wstrzymaniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* niewpisanym do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, jeżeli *zabytek* ten spełnia warunki uzasadniające dokonanie wpisu do rejestru.

2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wydać decyzję o wstrzymaniu prac konserwatorskich lub restauratorskich przy *zabytku* niewpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa, jeżeli *zabytek* ten spełnia warunki uzasadniające dokonanie wpisu na Listę Skarbów

Dziedzictwa.

3. Decyzja, o której mowa w ust. 1 i 2, wygasa, jeżeli w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia nie nastąpi wszczęcie postępowania w sprawie wpisu *zabytku* do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa.
4. (uchylony).

Art. 47. [Możliwość zmiany lub cofnięcia pozwolenia wojewódzkiego konserwatora *zabytków* lub ministra]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków* może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania badań, prac, robót lub innych działań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia *zabytku*.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1a, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania prac lub badań określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia *zabytku*.

Art. 47a. [Uchylenie lub zmiana pozwolenia wydanego przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków*; wstrzymanie wykonania polecenia]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego po zasięgnięciu opinii Głównej Komisji Konserwatorskiej może z urzędu uchylić lub zmienić pozwolenie, o którym mowa w art. 36 ust. 1, jeżeli realizacja działań określonych w tym pozwoleniu spowodowałaby:
  - 1) uszczerbek dla wartości *zabytku* lub
  - 2) uszkodzenie lub zniszczenie *zabytku*, lub
  - 3) niewłaściwe korzystanie z *zabytku*.
2. Postępowanie w sprawie uchylenia lub zmiany pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, nie może być wszczęte po upływie 2 lat od dnia, w którym to pozwolenie stało się ostateczne.
3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wstrzymać wykonanie pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, jeżeli zachodzi prawdopodobieństwo uchylenia lub zmiany tego pozwolenia.
4. Postanowienie o wstrzymaniu wykonania pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 1, wygasa po upływie 3 miesięcy od dnia jego doręczenia, jeżeli w tym terminie minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego nie wyda decyzji o uchyleniu lub zmianie tego

pozwolenia.

Art. 48. [Kompetencje dyrektora urzędu morskiego]

Dyrektor urzędu morskiego, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem *zabytków* właściwym dla miejsca siedziby urzędu morskiego, może, w drodze decyzji:

- 1) wstrzymać prowadzone bez pozwolenia, o którym mowa w art. 36 ust. 2, badania lub poszukiwania albo
- 2) zmienić lub cofnąć, w wyniku wznowienia postępowania, wydane pozwolenie, o którym mowa w art. 36 ust. 2, jeżeli wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia *zabytku*, albo
- 3) cofnąć wydane pozwolenie, o którym mowa w art. 36 ust. 2, jeżeli badania lub poszukiwania są prowadzone niezgodnie z zakresem i warunkami określonymi w tym pozwoleniu.

Art. 49. [Decyzja nakazująca przeprowadzenie prac]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z *zabytku* wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie, w terminie określonym w tej decyzji, prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym *zabytku*, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego *zabytku*.
- 1a. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z *abytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, wynikający z prawa własności, albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie, w terminie określonym w tej decyzji, prac konserwatorskich przy tym *zabytku*, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego *zabytku*.
2. Wykonanie decyzji nakazującej przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* nieruchomym nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.
3. W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* nieruchomym wojewódzki konserwator *zabytków* wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.

4. Wierzytelność Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* nieruchomym podlega zabezpieczeniu hipoteką przymusową na tej nieruchomości, na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 3. Jeżeli nieruchomość nie posiada księgi wieczystej, zabezpieczenie może być dokonane przez złożenie wniosku i decyzji do zbioru dokumentów.
5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się do *zabytków* nieruchomych stanowiących własność Skarbu Państwa.
6. Wierzytelność Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* nieruchomym wojewoda, w porozumieniu z Generalnym Konserwatorem *Zabytków*, może, w drodze decyzji, umorzyć w całości albo w części lub rozłożyć na raty - jeżeli stwierdzono nieściągalność wierzytelności lub jej ściągnięcie spowoduje znaczny uszczerbek dla sytuacji materialnej osoby lub jednostki, o których mowa w ust. 1.
7. Wykreślenie hipoteki przymusowej z księgi wieczystej następuje na wniosek wojewody na podstawie decyzji, o której mowa w ust. 6. Jeżeli nieruchomość nie posiada księgi wieczystej, wniosek i decyzję składa się do zbioru dokumentów.

Art. 50. [Decyzja o zabezpieczeniu *zabytku*]

1. W przypadku wystąpienia zagrożenia polegającego na możliwości zniszczenia, uszkodzenia, kradzieży, zaginięcia lub nielegalnego wywiezienia za granicę *zabytku* ruchomego wpisanego do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, odpowiednio wojewódzki konserwator *zabytków* może wydać, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wydaje, decyzję o zabezpieczeniu tego *zabytku* w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia.
2. Czasowe zajęcie *zabytku* ruchomego polega na przekazaniu go, w zależności od rodzaju *zabytku*, do muzeum, archiwum lub biblioteki.
3. W przypadku wystąpienia zagrożenia dla *zabytku* nieruchomego wpisanego do rejestru, polegającego na możliwości jego zniszczenia lub uszkodzenia, starosta, na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, może wydać decyzję o zabezpieczeniu tego *zabytku* w formie ustanowienia czasowego zajęcia do czasu usunięcia zagrożenia. Przepisy o gospodarce nieruchomościami stosuje się odpowiednio.
4. Jeżeli nie jest możliwe usunięcie zagrożenia, o którym mowa w ust. 1 lub 3:
  - 1) *zabytek* ruchomy może być przejęty przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa, z przeznaczeniem na cele kultury, oświaty lub turystyki, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego *zabytku*;
  - 1a) *zabytek* ruchomy wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa zostaje przejęty przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w drodze decyzji, na własność Skarbu Państwa,

z przeznaczeniem na cele kultury, za odszkodowaniem odpowiadającym wartości rynkowej tego *zabytku*;

- 2) *zabytek* nieruchomy może być na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków* wywłaszczony przez starostę na rzecz Skarbu Państwa lub gminy właściwej ze względu na miejsce położenia tego *zabytku*, w trybie i na zasadach przewidzianych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

Rozdział 5

Wywóz *zabytków* za granicę

Art. 51. [Pozwolenie na wywóz *zabytku*]

1. Jednorazowego pozwolenia na stały wywóz *zabytku* za granicę wymagają *zabytki* zaliczane do jednej z następujących kategorii:

- 1) *zabytków* archeologicznych, które mają więcej niż 100 lat i wchodzi w skład zbiorów archeologicznych lub zostały pozyskane w wyniku badań archeologicznych bądź przypadkowych odkryć;
- 2) elementów stanowiących integralną część *zabytków* architektury, wystroju wnętrz, pomników, posągów i dzieł rzemiosła artystycznego, które mają więcej niż 100 lat;
- 3) wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale dzieł malarstwa, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 4 i 5, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 40 000 zł;
- 4) wykonanych na dowolnym materiale akwareli, gwaszy i pasteli, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- 5) mozaik, nieobjętych kategoriami wskazanymi w pkt 1 i 2, oraz wykonanych dowolną techniką i na dowolnym materiale rysunków, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 12 000 zł;
- 6) oryginalnych dzieł grafiki i matryc do ich wykonania oraz oryginalnych plakatów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- 7) oryginalnych rzeźb, posągów lub ich kopii wykonanych tą samą techniką co oryginał, nieobjętych kategorią wskazaną w pkt 1, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 20 000 zł;
- 8) pojedynczych fotografii, filmów oraz ich negatywów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 6000 zł;
- 9) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach rękopisów, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 4000 zł;
- 10) pojedynczych lub znajdujących się w zbiorach książek, które mają więcej niż 100 lat i ich wartość je

wyższa niż 6000 zł;

- 11) pojedynczych map drukowanych i partytur, które mają więcej niż 150 lat i ich wartość jest wyższa niż 6000 zł;
- 12) kolekcji i przedmiotów z kolekcji zoologicznych, botanicznych, mineralnych lub anatomicznych, których wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- 13) kolekcji o znaczeniu historycznym, paleontologicznym, etnograficznym lub numizmatycznym, których wartość jest wyższa niż 16 000 zł;
- 14) środków transportu, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 32 000 zł;
- 15) innych kategorii, niewymienionych w pkt 1-14, obejmujących *zabytki*, które mają więcej niż 50 lat i ich wartość jest wyższa niż 16 000 zł.

2. *Zabytki*, o których mowa w ust. 1 i 4, mogą być czasowo wywożone za granicę, jeżeli pozwala na to ich stan zachowania, a osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajduje się *zabytek*, daje rękojmię, że nie ulegnie on zniszczeniu lub uszkodzeniu i zostanie przywieziony do kraju przed upływem terminu ważności pozwolenia.

3. *Zabytki*, o których mowa w ust. 1 i 4, mogą być czasowo wywożone za granicę po uzyskaniu:

- 1) jednorazowego pozwolenia na czasowy wywóz *zabytku* za granicę albo
- 2) wielokrotnego pozwolenia indywidualnego na czasowy wywóz *zabytku* za granicę, albo
- 3) wielokrotnego pozwolenia ogólnego na czasowy wywóz *zabytku* za granicę.

4. *Zabytki*:

- 1) wpisane do rejestru,
- 2) wpisane na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- 3) wchodzące w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych,
- 4) wpisane do inwentarza muzeum albo wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego

- nie mogą być wywożone za granicę na stałe, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 26 i art. 42 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, gdy wywóz odbywa się w wykonaniu prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 tej ustawy, na terytorium państwa Unii Europejskiej albo na podstawie pozwoleń, o których mowa w art. 39 ust. 1 lub art. 43 ust. 1 tej ustawy.

Art. 52. [Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz *zabytku*]

1. Jednorazowe pozwolenie na stały wywóz *zabytku* za granicę wydaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
- 1a. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może odmówić wydania jednorazowego pozwolenia na stały wywóz *zabytku* za granicę, w przypadku gdy *zabytek* posiada szczególną wartość dla dziedzictwa kulturowego.
2. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, w której posiadaniu znajduje się *zabytek*, składa wniosek o wydanie jednorazowego pozwolenia na stały wywóz *zabytku* za granicę, za pośrednictwem wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.
3. (uchylony).
4. Wywóz *zabytku* za granicę na podstawie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia wydania tego pozwolenia.

Art. 53. [Jednorazowe pozwolenie na czasowy wywóz *zabytku*]

1. Jednorazowe pozwolenie na czasowy wywóz *zabytku* za granicę wydaje wojewódzki konserwator *zabytków* na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej, w której posiadaniu znajduje się *zabytek*, mającej zamiar jednorazowo wywieźć za granicę ten *zabytek* w celach użytkowych lub wystawienniczych albo dla przeprowadzenia prac konserwatorskich.
- 1a. Jednorazowe pozwolenie na czasowy wywóz *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa wydaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego na wniosek podmiotów, o których mowa w ust. 1.
2. Termin ważności pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 i 1a, nie może być dłuższy niż 3 lata od dnia wydania tego pozwolenia.

Art. 54. [Wielokrotne pozwolenie indywidualne na czasowy wywóz *zabytku*]

1. Wielokrotne pozwolenie indywidualne na czasowy wywóz *zabytku* za granicę wydaje wojewódzki konserwator *zabytków* na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej, w której posiadaniu znajduje się *zabytek*, mającej zamiar wielokrotnie wywozić za granicę ten *zabytek* w celach użytkowych lub wystawienniczych.
- 1a. Na podstawie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie może być wywieziony za granicę *zabytek* wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa.
2. Termin ważności pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie może być dłuższy niż 3 lata od dnia wydania tego pozwolenia.

Art. 55. [Wielokrotne pozwolenie ogólne na czasowy wywóz *zabytku*]

1. Wielokrotne pozwolenie ogólne na czasowy wywóz *zabytków* za granicę wydaje wojewódzki konserwator *zabytków* na wniosek muzeum lub innej instytucji kultury, która w związku z prowadzoną działalnością zamierza wielokrotnie wywozić za granicę swoje zbiory, w całości lub w części, w celach wystawienniczych.
- 1a. Na podstawie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie może być wywieziony za granicę *zabytek* wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa.
2. Termin ważności pozwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie może być dłuższy niż 5 lat od dnia wydania tego pozwolenia.

Art. 56. [Cofnięcie pozwolenia]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków* może cofnąć pozwolenie, o którym mowa w art. 53 ust. 1, art. 54 ust. 1 albo art. 55 ust. 1, w drodze decyzji.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może cofnąć pozwolenie, o którym mowa w art. 53 ust. 1a, w drodze decyzji.
3. Cofnięcie pozwolenia, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić, jeżeli stan zachowania *zabytku* uległ pogorszeniu lub wyszły na jaw nowe fakty i okoliczności świadczące, że wnioskodawca nie daje rękojmi, o której mowa w art. 51 ust. 2.
4. O cofnięciu pozwolenia odpowiednio wojewódzki konserwator *zabytków* albo minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego zawiadamia niezwłocznie organ Krajowej Administracji Skarbowej.

Art. 56a. [Termin przywiezienia wywiezionego *zabytku* do kraju]

1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie, o którym mowa w art. 51 ust. 3, jest obowiązana przywieźć wywieziony *zabytek* do kraju w okresie ważności tego pozwolenia.
2. *Zabytki* wchodzące w skład zbiorów publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych lub *zabytki* znajdujące się w ich posiadaniu albo wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego, czasowo wywiezione za granicę w celach wystawienniczych albo w celu urządzenia wnętrz polskich przedstawicielstw dyplomatycznych lub urzędów konsularnych, mogą nie być przywiezione na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ważności pozwolenia, w przypadku wystąpienia z wnioskiem o kolejne pozwolenie na czasowy wywóz *zabytku* za granicę.
3. Z wnioskiem występuje się w terminie nie krótszym niż 90 dni przed dniem upływu ważności pozwolenia.

4. Do wniosku dołącza się aktualny opis stanu zachowania *zabytku*.
5. Wniosek złożony z przekroczeniem terminu, o którym mowa w ust. 3, pozostawia się bez rozpatrzenia, o czym informuje się wnioskodawcę.
6. W przypadku *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przed wydaniem kolejnego pozwolenia na czasowy wywóz *zabytku* za granicę zasięga opinii Rady Ochrony *Zabytków*.
7. W kolejnym pozwoleniu określa się warunki i sposób eksponowania i przechowywania *zabytku* oraz wykonywania kontroli stanu zachowania i przeznaczenia *zabytku*, w okresie ważności tego pozwolenia.
8. W przypadku wydania decyzji o odmowie udzielenia kolejnego pozwolenia lub pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia, wnioskodawca jest obowiązany przywieźć wywieziony *zabytek* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie 60 dni od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna albo od dnia otrzymania przez wnioskodawcę informacji o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia.

Art. 57. [Obowiązki wywoźącego]

1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie, o którym mowa w art. 51 ust. 1, art. 54 ust. 1 albo art. 55 ust. 1, jest obowiązana po wykorzystaniu tego pozwolenia powiadomić wojewódzkiego konserwatora *zabytków* o przywiezieniu *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia.
2. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie, o którym mowa w art. 53 ust. 1a, jest obowiązana po wykorzystaniu tego pozwolenia powiadomić ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego o przywiezieniu *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia.
3. Jeżeli przywiezienie *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nastąpiło po upływie terminu ważności pozwolenia w przypadku, o którym mowa w art. 56a ust. 8, jednostka organizacyjna jest obowiązana powiadomić wojewódzkiego konserwatora *zabytków* o przywiezieniu *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia jego przywiezienia.
4. Na wezwanie odpowiednio wojewódzkiego konserwatora *zabytków* albo ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, o której mowa w ust. 1-3, jest obowiązana udostępnić *zabytek* w celu dokonania oględzin.

Art. 58. [Wywóz materiałów bibliotecznych]

W odniesieniu do materiałów bibliotecznych pozwolenia, o których mowa w art. 51 ust. 1 i 3, wydaje

Dyrektor Biblioteki Narodowej. Przepisy art. 51 ust. 1, 2 i 4, art. 52 ust. 1a oraz art. 53-57 stosuje się odpowiednio.

Art. 59. [Brak wymogu uzyskania pozwolenia]

1. Pozwolenia na wywóz za granicę nie wymagają:

- 1) *zabytki* nieobjęte kategoriami, o których mowa w art. 51 ust. 1, niewpisane do rejestru albo na Listę Skarbów Dziedzictwa, albo inwentarzy muzeów albo niewchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego;
- 1a) *zabytki* podlegające zwrotowi na terytorium państwa Unii Europejskiej na podstawie prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury;
- 2) *zabytki* przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które są objęte procedurą odprawy czasowej lub procedurą uszlachetniania czynnego w rozumieniu przepisów prawa celnego;
- 3) *zabytki* przywiezione z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, które były objęte procedurą dopuszczenia do obrotu ze zwolnieniem od należności celnych przywozowych, jeżeli wywóz tych *zabytków* następuje przed upływem 5 lat od dnia dopuszczenia do obrotu;
- 4) *zabytki* przywiezione z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na okres nie dłuższy niż 3 lata, jeżeli wywozu tych *zabytków* dokonuje się na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- 5) *zabytki* przywiezione z zagranicy przez osoby korzystające z przywilejów lub immunitetów dyplomatycznych, w tym przywiezione w celu urzędzenia wewnątrz przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych;
- 6) dzieła twórców żyjących niewpisane do inwentarzy muzeów albo niewchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego;
- 6a) dzieła twórców żyjących podlegające zwrotowi na terytorium państwa Unii Europejskiej na podstawie prawomocnego wyroku nakazującego zwrot zagranicznego narodowego dobra kultury, o którym mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury;
- 7) *zabytki* przemieszczane przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej i objęte kategoriami A.1-A.15 wymienionymi w załączniku do rozporządzenia Rady (EWG) nr 116/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie wywozu dóbr kultury (Dz. Urz. WE L 39 z dnia 10.02.2009), jeżeli ich wartość jest niższa od progów finansowych wymienionych w pkt B tego załącz;

nika;

- 8) *zabytki*, które posiadają potwierdzenie wwozu wystawione przez organ celny lub Straż Graniczną zgodnie z art. 59 ust. 3 pkt 4.

2. Jeżeli wywóz *zabytku* jest dokonywany bez pozwolenia, o którym mowa w art. 51 ust. 1 i 3, a cechy *zabytku* wskazują, że jego wywóz wymaga pozwolenia, organ Straży Granicznej lub organ celny może zażądać od osoby dokonującej wywozu *zabytku* okazania dokumentu potwierdzającego fakt, że wywożony *zabytek* nie wymaga pozwolenia.

3. Dokumentem, o którym mowa w ust. 2, jest:

- 1) ocena wskazująca czas powstania *zabytku* wykonana przez instytucję kultury wyspecjalizowaną w opiece nad *zabytkami*, rzeczoznawcę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, podmiot gospodarczy wyspecjalizowany w zakresie obrotu *zabytkami* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub organ administracji publicznej;
- 2) wycena *zabytku* wykonana przez instytucję kultury wyspecjalizowaną w opiece nad *zabytkami*, rzeczoznawcę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub podmiot gospodarczy wyspecjalizowany w zakresie obrotu *zabytkami* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) faktura zawierająca dane pozwalające na identyfikację przedmiotu, wystawiona przez podmiot gospodarczy wyspecjalizowany w zakresie obrotu *zabytkami* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) potwierdzenie wwozu *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zawierające fotografię *zabytku*, wystawione w przejściach granicznych przez organ celny, a w przypadku jego braku przez organ Straży Granicznej. Potwierdzenie jest wystawiane jedynie wtedy, gdy z załączonych dokumentów umożliwiających jednoznaczną identyfikację *zabytku* oraz jego wiek i wartość wynika, że należy on do kategorii *zabytków*, o których mowa w art. 51 ust. 1;
- 5) ubezpieczenie przewozu *zabytku* z zagranicy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) pozwolenie na wywóz *zabytku* z terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

4. W przypadku gdy osoba dokonująca wywozu *zabytku* nie przedstawi dokumentu, o którym mowa w ust. 2, lub istnieje uzasadniona obawa, że dokument ten nie jest wiarygodny, organ Straży Granicznej lub organ celny może zatrzymać ten *zabytek* na czas niezbędny do ustalenia, czy wywóz *zabytku* mógł być dokonywany bez pozwolenia, o którym mowa w art. 51 ust. 1 i 3.

5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, wzór dokumentu, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, 2 i 4, mając na względzie konieczność ujednoczenia tych dokumentów.

Art. 59a. [Księga ewidencyjna *zabytków* przyjętych lub oferowanych do zbycia]

1. Podmiot gospodarczy wyspecjalizowany w zakresie obrotu *zabytkami* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwany dalej "podmiotem prowadzącym księgę ewidencyjną", jest obowiązany do prowadzenia księgi ewidencyjnej *zabytków* przyjętych lub oferowanych do zbycia, zwaną dalej "księgą ewidencyjną", zarówno na własną rzecz, jak i na rzecz innych osób, o wartości przekraczającej 10 000 zł, a także ekspertyz wydanych przez ten podmiot, w szczególności ocen wskazujących czas powstania *zabytku* i wycen *zabytku*, o których mowa w art. 59 ust. 3 pkt 1 i 2.

2. Księga ewidencyjna zawiera:

- 1) dane umożliwiające identyfikację i określenie wartości *zabytku*;
- 2) dane zbywcy oraz nabywcy *zabytku*, a także osób pośredniczących w zbyciu i nabyciu *zabytku*, w tym osób reprezentujących osoby prawne;
- 3) dane osoby, na rzecz której została wydana ekspertyza, o której mowa w ust. 1;
- 4) oryginał lub odpis dokumentu poświadczającego nabycie *zabytku* przez podmiot prowadzący księgę ewidencyjną wraz z ceną zakupu, a ponadto Jednolitego Dokumentu Administracyjnego (SAD) lub innego dokumentu potwierdzającego dopuszczenie do obrotu w przypadku, jeżeli podmiot ten nabył *zabytek* poza obszarem celnym Unii Europejskiej;
- 5) odpis faktury lub innego dokumentu poświadczającego zbycie *zabytku* wraz z ceną sprzedaży;
- 6) odpis ekspertyzy, o której mowa w ust. 1;
- 7) oświadczenie zbywcy dotyczące pochodzenia *zabytku* i sposobu nabycia go przez zbywcę;
- 8) oświadczenie podmiotu prowadzącego księgę ewidencyjną dotyczące czynności powziętych w celu weryfikacji, czy *zabytek* nie pochodzi z przestępstwa ani nie został wyprowadzony z terytorium państwa Unii Europejskiej lub państwa trzeciego z naruszeniem prawa, ze wskazaniem informacji uzyskanych z dostępnych rejestrów, wykazów i baz danych.

3. Dane osób, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, w odniesieniu do osób fizycznych obejmują:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer identyfikacji podatkowej (NIP) lub numer PESEL;
- 3) w odniesieniu do cudzoziemców i osób niemających numerów, o których mowa w pkt 2, adres zamieszkania oraz serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość.

4. Osobą uprawnioną do dokonywania wpisów w księdze ewidencyjnej jest każda osoba uprawniona do reprezentowania podmiotu prowadzącego księgę ewidencyjną lub osoba przez nią do tego upoważniona.

5. Księgę ewidencyjną podmiot obowiązany do jej prowadzenia przechowuje przez okres prowadzenia działalności.

6. Jeżeli podmiot prowadzący księgę ewidencyjną nie jest podmiotem, o którym mowa w art. 42 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, ani też księga ewidencyjna nie wchodzi w skład państwowego zasobu archiwalnego, do księgi tej stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach dotyczące ewidencjonowanego niepaństwowego zasobu archiwalnego.
7. Policja i Krajowa Administracja Skarbowa mogą na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub z urzędu dokonywać czynności wyjaśniających mających na celu sprawdzenie wykonywania obowiązku prowadzenia księgi ewidencyjnej i prawidłowości jej prowadzenia. W czynnościach wyjaśniających może wziąć udział upoważniony przedstawiciel ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
8. Podmiot prowadzący księgę ewidencyjną jest obowiązany na każde wezwanie niezwłocznie udostępnić tę księgę sądom powszechnym, sądom administracyjnym oraz organom i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 1, art. 12 ust. 5 i art. 41 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, a także innym podmiotom wydającym pozwolenia na wywóz *zabytków* za granicę.
9. Podmiot prowadzący księgę ewidencyjną jest obowiązany wydać odpis lub kopię wpisu, a także odpis lub kopię oświadczeń, o których mowa w ust. 2 pkt 7 i 8, zbywcy lub nabywcy *zabytku* objętego wpisem, lub osobie, na której rzecz wydał ekspertyzę objętą wpisem, na żądanie tych osób.
10. Archiwum państwowe, do którego przekazano księgę ewidencyjną celem archiwizowania zgodnie z ust. 6, udostępnia ją podmiotowi prowadzącemu tę księgę ewidencyjną, organom lub podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 1, art. 5 ust. 1, art. 12 ust. 5 i art. 41 ustawy z dnia 25 maja 2017 r. o restytucji narodowych dóbr kultury, a także innym podmiotom wydającym pozwolenia na wywóz *zabytków* za granicę, oraz osobom, o których mowa w ust. 9.
11. Przed dokonaniem pierwszego wpisu podmiot prowadzący księgę ewidencyjną przedkłada księgę ewidencyjną oraz kolejne jej tomy wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków* właściwemu dla miejsca siedziby tego podmiotu celem nadania księdze ewidencyjnej i kolejnemu tomowi numeru ewidencyjnego.
12. Wojewódzki konserwator *zabytków*, o którym mowa w ust. 11, prowadzi ewidencję przedłożonych mu ksiąg ewidencyjnych, która zawiera:
- 1) numer ewidencyjny, datę jego nadania oraz liczbę stron księgi ewidencyjnej lub kolejnego tomu księgi ewidencyjnej;
  - 2) imię i nazwisko lub nazwę (firmę) podmiotu prowadzącego księgę ewidencyjną.
13. Ewidencja ksiąg ewidencyjnych jest dokumentem stanowiącym materiał archiwalny podlegający

przekazaniu do właściwego archiwum państwowego zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

14. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, wzór księgi ewidencyjnej, szczegółowy sposób jej prowadzenia i przechowywania oraz dokumentację dołączaną do księgi ewidencyjnej, uwzględniając konieczność zapewnienia przejrzystości i kompletności zapisu informacji znajdujących się w księdze ewidencyjnej, a także bezpieczeństwa danych zawartych w księdze ewidencyjnej.

Art. 60. [Opinia instytucji kultury]

Wojewódzki konserwator *zabytków* przy rozpatrywaniu wniosków w sprawach wywozu *zabytków* lub innych przedmiotów za granicę może zasięgać opinii instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad *zabytkami*.

Art. 61. [Delegacja ustawowa - tryb składania wniosków i wydawania pozwoleń]

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, tryb składania wniosków i wydawania jednorazowego pozwolenia na stały wywóz *zabytku* za granicę, jednorazowego i wielokrotnych pozwoleń na czasowy wywóz *zabytku* za granicę oraz wzory tych pozwoleń, kierując się potrzebą ujednoczenia tych dokumentów oraz koniecznością zapewnienia ochrony tym *zabytkom*.

Rozdział 6

(uchylony)

Art. 62.

(uchylony).

Art. 63.

(uchylony).

Art. 64.

(uchylony).

Art. 65.

(uchylony).

Art. 66.

(uchylony).

Art. 67.

(uchylony).

Art. 68.

(uchylony).

Art. 69.

(uchylony).

Art. 70.

(uchylony).

Rozdział 7

Zasady finansowania opieki nad *zabytkami*

Art. 71. [Finansowanie opieki nad *zabytkiem*]

1. W zakresie sprawowania opieki nad *zabytkami* osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do *zabytku* wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym *zabytku*.
2. Sprawowanie opieki nad *zabytkami*, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy *zabytku*, do którego tytuł prawny, określony w ust. 1, posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

Art. 72. [Źródła finansowania]

Na zasadach i w trybie określonych odrębnymi przepisami, prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy *zabytkach* będących w posiadaniu jednostek organizacyjnych, zaliczanych do sektora finansów publicznych, są finansowane ze środków finansowych przyznanych odpowiednio przez dysponentów części budżetowych bądź jednostki samorządu terytorialnego, którym podlegają te jednostki.

Art. 73. [Dotacja celowa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych]

Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem *zabytku* wpisanego do rejestru albo posiadająca taki *zabytek* w trwałym zarządzie albo będąca właścicielem lub posiadaczem *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Art. 74. [Podmioty udzielające dotacji]

1. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest ten minister;
- 2) wojewódzkiego konserwatora *zabytków* ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

2. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich lub restauratorskich przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa jest udzielana ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 75. [Umowa o przyznanie dotacji]

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator *zabytków* może udzielić dotacji osobom bądź jednostkom, o których mowa w art. 73, na podstawie umowy zawartej z tymi osobami lub jednostkami.

Art. 76. [Zakres dotowania]

1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
- 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji;
- 3) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich lub restauratorskich przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, które zostaną

przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku.

2. Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy *zabytku* wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.

Art. 77. [Nakłady konieczne]

Dotacja może obejmować nakłady konieczne na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji *zabytku*;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych *zabytku* lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego *zabytku*;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego *zabytku* kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności *zabytku*, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w *zabytkach* drewnianych lub w *zabytkach*, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz *zabytków* archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;

- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy *zabytku* wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Art. 78. [Wysokość dotacji]

1. Dotacja może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru.
2. Jeżeli *zabytek*, o którym mowa w ust. 1, posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.
3. W przypadku, jeżeli stan zachowania *zabytku*, o którym mowa w ust. 1, wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku*, dotacja może być również udzielona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.
4. Łączna wysokość dotacji udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego i wojewódzkiego konserwatora *zabytków* nie może przekraczać wysokości dofinansowania określonej w ust. 1-3.
5. Dotacja, o której mowa w art. 74 ust. 2, jest udzielana we wnioskowanej wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich lub restauratorskich.

Art. 79. [Stosowanie przepisów k.p.a. i ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji]

1. Przy rozpatrywaniu wniosków o udzielenie dotacji nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.
2. Dochodzenie przez organy, o których mowa w art. 74, należności wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych z tytułu niewykorzystania lub wykorzystania niezgodnego z przeznaczeniem udzielonej dotacji następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 80. [Delegacja ustawowa - szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji]

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy *zabytku* wpisanym do rejestru,
- 2) dane i informacje zawarte we wnioskach o udzielenie dotacji oraz dokumentację niezbędną do rozpatrzenia tych wniosków,
- 3) dokumenty niezbędne do zawarcia umowy oraz elementy umowy o udzielenie dotacji,
- 4) dokumenty niezbędne do rozliczenia umowy

– uwzględniając konieczność określenia okresu, który musi upłynąć zanim możliwe będzie udzielenie kolejnej dotacji celowej na dofinansowanie prac przy tym samym *zabytku*, zorganizowania w ciągu roku budżetowego co najmniej jednego naboru wniosków o udzielenie dotacji, ogłoszenia informacji o naborach, zapewnienia wszechstronnej oceny działań, na wykonanie których ma być udzielona dotacja, oraz zapewnienia celowości i racjonalności wydatkowania środków publicznych.

Art. 81. [Dotacje samorządowe]

1. W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy *zabytku* wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji *zabytków* może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.
2. Dotacja, w zakresie określonym w art. 77, może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie przez wnioskodawcę prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji *zabytków*.

Art. 82. [Ograniczenia wysokości dotacji]

1. Łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy *zabytku* wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora *zabytków* bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.
2. Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy *zabytkach* wpisanych do rejestru jest zadaniem z zakresu administracji publicznej.
3. W celu zapewnienia realizacji postanowień określonych w ust. 1 organy uprawnione do udzielania dotacji prowadzą wykazy udzielonych dotacji oraz informują się wzajemnie o udzielonych dotacjach.

Art. 82a. [Dotacje na badania archeologiczne]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego udziela osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej zamierzającej realizować działania, o których mowa w art. 31 ust. 1a, dotacji na przeprowadzenie badań archeologicznych, o których mowa w art. 31 ust. 2, oraz wykonanie ich dokumentacji, w przypadku gdy koszt planowanych badań archeologicznych i ich dokumentacji będzie wyższy niż 2% kosztów planowanych działań. Przepisy art. 75 i art. 79 stosuje się odpowiednio.
2. Przepis ust. 1 stosuje się także w przypadku, gdy w trakcie realizacji działań, o których mowa w art. 31 ust. 1a, nastąpi niespodziewane odkrycie nieznanego wcześniej *zabytku* archeologicznego, po jego wpisaniu do rejestru lub ujęciu w ewidencji wojewódzkiego konserwatora *zabytków* i określeniu zakresu oraz rodzaju badań archeologicznych.
3. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku, gdy jednym z podmiotów zamierzających realizować działania, o których mowa w art. 31 ust. 1a, jest jednostka organizacyjna zaliczana do sektora finansów publicznych albo działania te będą realizowane z wykorzystaniem środków finansowych Unii Europejskiej, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
4. Wysokość dotacji, o której mowa w ust. 1, równa jest różnicy pomiędzy kosztami planowanych badań archeologicznych i ich dokumentacji a kosztami stanowiącymi 2% kosztów planowanych działań, o których mowa w art. 31 ust. 1a.
5. Rozliczenie dotacji następuje po zakończeniu realizacji działań, o których mowa w art. 31 ust. 1a, nie później jednak, niż w terminie 5 lat od udzielenia dotacji, na podstawie kosztów poniesionych na przeprowadzenie badań archeologicznych i wykonanie ich dokumentacji oraz kosztów poniesionych na realizację tych działań. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.
6. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, o których mowa w ust. 1, jest obowiązana zwrócić w całości albo w części dotację wraz z odsetkami w przypadku, gdy koszty poniesione na przeprowadzenie badań archeologicznych i wykonanie ich dokumentacji nie będą wyższe niż 2% kosztów poniesionych na realizację działań, o których mowa w art. 31 ust. 1a, lub gdy różnica pomiędzy kosztami poniesionymi na przeprowadzenie badań archeologicznych i wykonanie ich dokumentacji a kosztami stanowiącymi 2% kosztów poniesionych na realizację działań, o których mowa w art. 31 ust. 1a, będzie mniejsza niż wysokość udzielonej dotacji.
7. W przypadku kiedy rzeczywisty koszt badań przekroczył koszty planowanych badań archeologicznych, o których mowa w ust. 4, dopuszcza się możliwość refundacji poniesionych kosztów w wysokości będącej różnicą pomiędzy uzasadnionymi kosztami rzeczywistymi a kosztami

planowanymi na podstawie wniosku zaopiniowanego przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.

8. Dotacja, o której mowa w ust. 1, podlega zwrotowi wraz z odsetkami określonymi jak dla zaległości podatkowych w przypadku, gdy osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, o których mowa w ust. 1, nie rozliczy dotacji w terminie 5 lat od dnia przekazania dotacji lub gdy dokumentacja badań archeologicznych nie zostanie przekazana wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków* w terminie 3 lat od dnia wydania pozwolenia na przeprowadzenie badań archeologicznych.

Art. 82b. [Delegacja ustawowa - warunki i tryb udzielania oraz rozliczania dotacji na badania archeologiczne]

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, mając na względzie konieczność zapewnienia zgodności udzielonej pomocy z zasadami wydatkowania środków publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb udzielania oraz rozliczania dotacji, o której mowa w art. 82a ust. 1 i 2, w tym tryb postępowania z wnioskami o udzielenie dotacji, sposób jej rozliczania oraz rodzaj dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku i rozliczenia dotacji.

Art. 83. [Dotacje na badania naukowe]

Na zasadach określonych w przepisach o szkolnictwie wyższym i nauce minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki może przyznać środki finansowe na badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne lub inne badania naukowe związane z prowadzeniem prac konserwatorskich i restauratorskich przy *zabytkach*.

Art. 83a. [Dotacja celowa na zabezpieczenie zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa]

1. Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca właścicielem albo posiadaczem *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa otrzymuje na swój wniosek dotację celową z budżetu państwa na wyposażenie pomieszczenia, w którym *zabytek* ten będzie przechowywany, w zabezpieczenia techniczne, o których mowa w art. 37i ust. 1. Przepisy art. 75 i art. 79 stosuje się odpowiednio.
2. Dotacji, o której mowa w ust. 1, udziela się ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w wnioskowanej wysokości do 100% nakładów koniecznych na wyposażenie pomieszczenia w zabezpieczenia techniczne.
3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wysokości i rozliczania dotacji celowej na wyposażenie pomieszczenia, w którym *zabytek* wpisany na Listę Skarbów Dziedzictwa będzie przechowywany, w

zabezpieczenia techniczne, w tym rodzaje kosztów podlegających dofinansowaniu, wymagania, jakie spełnia wnioski oraz dokumenty, jakie należy dołączyć do wniosku, kierując się koniecznością zapewnienia właściwego dokumentowania przez ubiegających się o udzielenie dotacji spełnienia warunków jej udzielenia oraz kontroli wykorzystania dotacji, a także prawidłowego jej rozliczenia.

Art. 83b. [Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków]

1. Tworzy się Narodowy Fundusz Ochrony *Zabytków*, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
2. Narodowy Fundusz Ochrony *Zabytków* jest państwowym funduszem celowym.
3. Przychodem Narodowego Funduszu Ochrony *Zabytków* są wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 107a-107e.
4. Środki Narodowego Funduszu Ochrony *Zabytków* są przeznaczane na dofinansowanie:
  - 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich lub restauratorskich przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
  - 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy *zabytku* wpisanym do rejestru- na zasadach określonych w niniejszym rozdziale.
5. Koszty obsługi Narodowego Funduszu Ochrony *Zabytków* są pokrywane ze środków tego Funduszu.

Rozdział 8

Krajowy program ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* oraz ochrona *zabytków* na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

Art. 84. [Krajowy program ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*]

W celu stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego inicjuje i opracowuje, przy pomocy Generalnego Konserwatora *Zabytków*, krajowy program ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.

Art. 85. [Treść i okres obowiązywania krajowego programu]

1. W krajowym programie ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* określa się, w szczególności, cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji.
2. Krajowy program ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* opracowuje się na okres 4 lat.

Art. 86. [Uchwalenie krajowego programu]

1. Krajowy program ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* uchwała Rada Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przedstawia Radzie Ministrów, co 2 lata, sprawozdanie z realizacji zadań wynikających z krajowego programu ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.

Art. 87. [Samorządowe programy opieki nad zabytkami]

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad *zabytkami*.
2. Programy, o których mowa w ust. 1, mają na celu, w szczególności:
  - 1) (uchylony);
  - 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony *zabytków*, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
  - 3) zahamowanie procesów degradacji *zabytków* i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
  - 4) wyeksponowanie poszczególnych *zabytków* oraz walorów krajobrazu kulturowego;
  - 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność *zabytków* dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad *zabytkami*;
  - 6) określenie warunków współpracy z właścicielami *zabytków*, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych *zabytków*;
  - 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad *zabytkami*.
3. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad *zabytkami* przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.
4. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
5. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.
6. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad *zabytkami* jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi *Zabytków* i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi *zabytków* w

celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Art. 88. [Ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego opracowuje krajowy plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynuje realizację zadań mających na celu zabezpieczenie zabytków przed skutkami zagrożeń wynikających z sytuacji kryzysowych.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, organizację i sposób ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, z uwzględnieniem zadań administracji odpowiedniego stopnia i jednostek organizacyjnych posiadających zabytki, wskazując sposób prowadzenia prac zabezpieczających.
3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego przedstawia Dyrektorowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wychowania, Nauki i Kultury wnioszek o wpis zabytku do "Międzynarodowego Rejestru Dóbr Kulturalnych Objętych Ochroną Specjalną", w celu objęcia tego zabytku ochroną na podstawie Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze w dniu 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r. poz. 212 i 215).
4. W celu koordynacji przedsięwzięć związanych z ochroną zabytków w razie konfliktu zbrojnego Rada Ministrów może utworzyć, w drodze rozporządzenia, Polski Komitet Doradczy, będący jej organem pomocniczym.
5. W rozporządzeniu należy określić organizację Polskiego Komitetu Doradczego, zakres i tryb jego działania oraz sposób finansowania działalności Komitetu, uwzględniając, w szczególności, wymagania związane z powoływaniem i odwoływaniem przewodniczącego, sekretarza i członków Komitetu, zadania Komitetu, sposób głosowania oraz jego obsługi administracyjnej.

Rozdział 9

Organizacja organów ochrony zabytków

Art. 89. [Organy ochrony zabytków]

Organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki

konserwator *zabytków*.

Art. 90. [Generalny Konserwator *Zabytków*]

1. Generalny Konserwator *Zabytków* jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
2. Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora *Zabytków* należy, w szczególności:
  - 1) opracowywanie krajowego programu ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 2) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 3) podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad *zabytkami*;
  - 4) prowadzenie krajowej ewidencji *zabytków* i krajowego wykazu *zabytków* skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;
  - 5) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
  - 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 7) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów *zabytków*;
  - 7a) koordynowanie działalności wojewódzkich konserwatorów *zabytków*;
  - 7b) kontrolowanie działalności wojewódzkich konserwatorów *zabytków* na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224);
  - 8) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji *zabytków*;
  - 9) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
  - 10) organizowanie konkursów promujących opiekę nad *zabytkami*, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
  - 11) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki "Za opiekę nad *zabytkami*";
  - 12) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony *zabytków*;
  - 13) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 14) podejmowanie działań dotyczących troski o *zabytki* związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. W ramach koordynowania działalności wojewódzkich konserwatorów *zabytków* Generalny Konserwator *Zabytków* może ustalać ogólne kierunki ich działania, wydawać instrukcje i wytyczne określające sposób ich postępowania oraz żądać od nich sprawozdań z działalności.

4. Instrukcje i wytyczne, o których mowa w ust. 3, nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 91. [Wojewódzki konserwator *zabytków*]

1. Wojewódzkiego konserwatora *zabytków* powołuje wojewoda na wniosek Generalnego Konserwatora *Zabytków* wskazujący kandydata na to stanowisko.
- 1a. Wojewódzkiego konserwatora *zabytków* odwołuje wojewoda na wniosek Generalnego Konserwatora *Zabytków* albo za jego zgodą.
2. Wojewódzkim konserwatorem *zabytków* może zostać osoba, która:
  - 1) jest obywatelem polskim;
  - 2) posiada przynajmniej tytuł zawodowy magistra w jednej z dziedzin związanych z ochroną *zabytków* o raz co najmniej 5-letni staż pracy w tym zakresie;
  - 3) posiada wiedzę w zakresie funkcjonowania administracji publicznej oraz przepisów dotyczących ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.
3. Zastępcę wojewódzkiego konserwatora *zabytków* powołuje i odwołuje wojewoda, na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.
4. Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków* należy w szczególności:
  - 1) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 2) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 3) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji *zabytków* oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
  - 4) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
  - 5) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy *zabytkach* oraz badań archeologicznych;
  - 6) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*;
  - 7) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony *zabytków* na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;

- 8) upowszechnianie wiedzy o *zabytkach*;
- 9) współpraca w sprawach ochrony *zabytków* z innymi organami administracji publicznej i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 [ora](#); z 2021 r. poz. 1038, 1243, 1535 i 2490).

Art. 92. [Wojewódzki urząd ochrony *zabytków*]

1. Wojewódzki konserwator *zabytków*, wchodzący w skład zespolonej administracji wojewódzkiej, kieruje wojewódzkim urzędem ochrony *zabytków*.
2. Wojewódzki urząd ochrony *zabytków* działa na podstawie regulaminu nadanego przez wojewodę na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.
3. Wojewoda, na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, po zasięgnięciu opinii Generalnego Konserwatora *Zabytków*, może tworzyć i likwidować delegatury wojewódzkiego urzędu ochrony *zabytków*, określając w szczególności terytorialny zakres działania tych delegatur i ich siedziby.
4. Delegatura, o której mowa w ust. 3, wchodzi w skład wojewódzkiego urzędu ochrony *zabytków*.
5. Delegaturą wojewódzkiego urzędu ochrony *zabytków* kieruje kierownik tej delegatury.
- 5a. Kierownika delegatury wojewódzkiego urzędu ochrony *zabytków* powołuje i odwołuje wojewódzki konserwator *zabytków* na wniosek Generalnego Konserwatora *Zabytków* albo za jego zgodą.
6. Kierownik delegatury, o którym mowa w ust. 5, z upoważnienia wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, na terenie swojego działania prowadzi kontrole i sprawy, w tym, w szczególności, wydaje decyzje administracyjne.
7. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, organizację wojewódzkich urzędów ochrony *zabytków*, uwzględniając w szczególności stanowiska pracy, których utworzenie w poszczególnych urzędach jest obowiązkowe.

Art. 93. [Organy pierwszej instancji]

1. W sprawach określonych w ustawie i w odrębnych przepisach organem pierwszej instancji jest wojewódzki konserwator *zabytków*, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
2. W sprawach, o których mowa w art. 36 ust. 2 i art. 48, organem pierwszej instancji jest dyrektor urzędu morskiego, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
3. W sprawach o wydawanie pozwoleń, określonych w art. 51 ust. 1 i 3, na wywóz *zabytków* będących

materiałami bibliotecznymi za granicę, prowadzącym postępowanie w pierwszej instancji jest Dyrektor Biblioteki Narodowej, a organem wyższego stopnia minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

4. Zadania określone w art. 12 ust. 1, art. 16 ust. 1 i 3-5, art. 22 ust. 4, art. 32 ust. 2, art. 33 ust. 2, art. 50 ust. 3 i 4 pkt 2, art. 87 ust. 1 oraz art. 103 i 105 są zadaniami własnymi organów i jednostek samorządu terytorialnego wskazanych w tych przepisach.

Art. 94. [Zawiadomienie przez obwieszczenie]

W postępowaniach administracyjnych dotyczących historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów budowlanych oraz terenów, na których znajduje się znaczna ilość *zabytków* archeologicznych, strony tych postępowań mogą być zawiadamiane o decyzjach i innych czynnościach ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzkiego konserwatora *zabytków* przez obwieszczenie lub w inny zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości sposób publicznego ogłoszenia.

Art. 95. [Organy ochrony *zabytków* jako strony postępowań i oskarżyciele]

1. W sprawach cywilnych związanych z ochroną *zabytków* i dziedzictwa kulturowego, w tym zbiorów publicznych, restytucją dóbr kultury, w tym zwrotem dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego posiada uprawnienia przewidziane dla prokuratora przepisami Kodeksu postępowania cywilnego.
2. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator *zabytków* mogą występować na zasadach przewidzianych dla pokrzywdzonego i oskarżyciela posiłkowego w postępowaniu karnym w sprawach dotyczących czynów zabronionych zagrażających ochronie *zabytków*, dziedzictwu kulturowemu, w tym zbiorom publicznym, restytucji dóbr kultury, w tym zwrotowi dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności czynów określonych w rozdziale 11.
3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzki konserwator *zabytków* mogą w sprawach ochrony *zabytków*, dziedzictwa kulturowego, w tym zbiorów publicznych, restytucji dóbr kultury, w tym zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych z naruszeniem prawa z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, występować na prawach strony w postępowaniu administracyjnym oraz na prawach oskarżyciela publicznego w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 96. [Powierzenie prowadzenia spraw innym podmiotom; gminny, powiatowy, powiatowo-

gminny, metropolitalny konserwator *zabytków*]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na wniosek Generalnego Konserwatora *Zabytków*, może powierzyć prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, z wyjątkiem wydawania decyzji administracyjnych, kierownikom instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad *zabytkami*, dla których jest organizatorem.
2. Wojewoda, na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, gminom, powiatom, związkom gmin, związkom powiatów, związkom powiatowo-gminnym albo związkom metropolitalnym, położonym na terenie województwa.
- 2a. Do prowadzenia spraw, o których mowa w ust. 2, gmina, powiat, związek gmin, związek powiatów, związek powiatowo-gminny albo związek metropolitalny ustanawia wyodrębnione stanowisko odpowiednio gminnego (miejskiego) konserwatora *zabytków*, powiatowego konserwatora *zabytków*, powiatowo-gminnego konserwatora *zabytków* albo metropolitalnego konserwatora *zabytków*.
- 2b. Gminnym (miejskim) konserwatorem *zabytków*, powiatowym konserwatorem *zabytków*, powiatowo-gminnym konserwatorem *zabytków* albo metropolitalnym konserwatorem *zabytków* może zostać osoba, która spełnia warunki określone w art. 91 ust. 2.
3. Wojewoda, na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, może powierzyć, w drodze porozumienia, prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, kierownikom instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad *zabytkami*.
4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się do spraw dotyczących prowadzenia rejestru i wojewódzkiej ewidencji *zabytków*, a także wydawania w tym zakresie decyzji administracyjnych.
5. Powierzenie spraw, w tym wydawania decyzji administracyjnych, kierownikom, o których mowa w ust. 3, może nastąpić za zgodą organizatora właściwego dla tych instytucji.

Art. 97. [Rada Ochrony *Zabytków*]

1. Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony *Zabytków* jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.
2. Do zadań Rady Ochrony *Zabytków* należy wydawanie opinii w sprawach dotyczących w szczególności:
  - 1) założeń do projektu krajowego programu ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* i projektu tego programu;

- 2) (uchylony);
  - 3) ochrony pomników historii;
  - 4) projektów aktów prawnych dotyczących ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.
3. Członków Rady Ochrony *Zabytków* w liczbie od 10 do 20 powołuje na okres 5 lat spośród osób posiadających wybitne osiągnięcia i zasługi w ochronie *zabytków* lub w opiece nad *zabytkami* i odwołuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
4. Rada Ochrony *Zabytków* działa na podstawie regulaminu nadanego, w drodze zarządzenia, przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
5. W posiedzeniach Rady Ochrony *Zabytków* bierze udział Generalny Konserwator *Zabytków*.
6. Obsługę administracyjną i finansową Rady Ochrony *Zabytków* zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 98. [Główna Komisja Konserwatorska]

1. Przy Generalnym Konserwatorze *Zabytków* działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniodawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy *zabytkach*.
2. Główna Komisja Konserwatorska wydaje, w szczególności, opinie w sprawach:
  - 1) stosowania metod, technologii i materiałów niezbędnych dla ratowania *zabytków*;
  - 2) prawidłowości i zasadności planowanych oraz przeprowadzonych prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy *zabytkach* oraz badań archeologicznych;
  - 3) sposobu i zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla poszczególnych *zabytków*.
3. Członków Głównej Komisji Konserwatorskiej w liczbie od 10 do 15 powołuje na okres 5 lat spośród specjalistów w określonych dziedzinach ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* i odwołuje Generalny Konserwator *Zabytków*.
4. Główna Komisja Konserwatorska działa na podstawie regulaminu nadanego, w drodze zarządzenia, przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
5. Obsługę administracyjną i finansową Głównej Komisji Konserwatorskiej zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 99. [Wojewódzka Rada Ochrony *Zabytków*]

1. Przy wojewódzkim konserwatorze *zabytków* działa Wojewódzka Rada Ochrony *Zabytków* jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.
2. W skład Wojewódzkiej Rady Ochrony *Zabytków* wchodzi od 5 do 10 członków, powoływanych na

okres 5 lat spośród specjalistów w określonych dziedzinach ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* i odwoływanych przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, po uzyskaniu pozytywnej opinii Generalnego Konserwatora *Zabytków*.

3. Wojewódzka Rada Ochrony *Zabytków* działa na podstawie regulaminu nadanego, w drodze zarządzenia, przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków* po uzyskaniu pozytywnej opinii Generalnego Konserwatora *Zabytków*.
4. Obsługę administracyjną i finansową Wojewódzkiej Rady Ochrony *Zabytków* zapewnia wojewódzki urząd ochrony *zabytków*.

Art. 100. [Rzeczoznawcy w zakresie opieki nad *zabytkami*]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego nadaje i cofa uprawnienia rzeczoznawcy w określonej dziedzinie opieki nad *zabytkami*.
2. Rzeczoznawca ma prawo do wydawania ocen i opinii na rzecz organów ochrony *zabytków*, organów wymiaru sprawiedliwości, prokuratury, Policji, organów Krajowej Administracji Skarbowej, Straży Granicznej, Najwyższej Izby Kontroli oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
3. Rzeczoznawca ma prawo do wydawania ocen i opinii dla podmiotów innych niż wskazane w ust. 2 w zakresie określonym w art. 59 ust. 3 pkt 1 i 2.
4. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego prowadzi listę rzeczoznawców w celu ich ewidencjonowania.
5. Lista rzeczoznawców zawiera dane osób nią objętych:
  - 1) imię i nazwisko;
  - 2) stopnie i tytuły naukowe;
  - 3) dziedzinę opieki nad *zabytkami*, w której nadano uprawnienia.
6. Dane zgromadzone na liście rzeczoznawców udostępnia się podmiotom, o których mowa w ust. 2, o ile są one niezbędne do realizacji ich ustawowych zadań, a innym podmiotom i osobom za zgodą osoby, której dotyczą.
7. Dane osoby, której uprawnienia rzeczoznawcy wygasły, usuwa się z listy rzeczoznawców.

Art. 101. [Delegacja ustawowa]

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, dziedziny, w których ustanawia się rzeczoznawców, wymagania, jakie powinni spełniać kandydaci na rzeczoznawców, tryb postępowania w sprawie nadania lub cofnięcia uprawnień rzeczoznawców, zakres ich praw i obowiązków oraz organizację obsługi rzeczoznawców.

2. W rozporządzeniu należy wskazać warunki, od których spełnienia uzależnione jest nadanie lub cofnięcie uprawnień rzeczoznawcy.

3. (uchylony).

Rozdział 10

Spółeczni opiekunowie *zabytków*

Art. 102. [Zadania społecznych opiekunów *zabytków*]

1. Społeczni opiekunowie *zabytków* podejmują działania związane z zachowaniem wartości *zabytków* i utrzymaniem ich w jak najlepszym stanie oraz upowszechniają wiedzę o *zabytkach*.
2. Społeczny opiekun *zabytków* współdziała z wojewódzkim konserwatorem *zabytków* i starostą w sprawach ochrony *zabytków* i opieki nad tymi *zabytkami*.
3. Społecznym opiekunem *zabytków* może być osoba, która posiada pełną zdolność do czynności prawnych, nie była karana za przestępstwa popełnione umyślnie oraz posiada wiedzę w zakresie ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.
4. Zadania społecznego opiekuna *zabytków* może wykonywać również osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej.

Art. 103. [Ustanowienie społecznego opiekuna *zabytków*]

1. Społecznego opiekuna *zabytków* ustanawia, na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, starosta właściwy dla miejsca zamieszkania (siedziby) kandydata na społecznego opiekuna *zabytków*.
2. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora *zabytków* starosta cofa ustanowienie społecznego opiekuna *zabytków*, jeżeli opiekun przestał spełniać wymagania określone w art. 102 ust. 3 lub niewłaściwie wykonuje swoje zadania.
3. O ustanowieniu społecznego opiekuna *zabytków* lub cofnięciu takiego ustanowienia starosta zawiadamia wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.
4. Starosta prowadzi listę społecznych opiekunów *zabytków*.

Art. 104. [Pouczenia]

Społeczny opiekun *zabytków* jest uprawniony do pouczenia osób naruszających przepisy o ochronie *zabytków* i opiece nad *zabytkami*.

Art. 105. [Legitymacja społecznego opiekuna *zabytków*; zaświadczenie o nadaniu uprawnień]

opiekuna]

1. Osobie fizycznej pełniącej funkcję społecznego opiekuna *zabytków* starosta wydaje legitymację społecznego opiekuna *zabytków*, która zawiera jego zdjęcie, imię, nazwisko i miejsce zamieszkania, datę wydania legitymacji oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska, a także stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania legitymacji.
2. Osobie prawnej lub innej jednostce organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej, pełniącej funkcję społecznego opiekuna *zabytków*, starosta wydaje zaświadczenie, które zawiera informację o nadaniu uprawnień opiekuna, nazwę i siedzibę tej osoby lub jednostki, datę wydania zaświadczenia oraz podpis z podaniem imienia i nazwiska, a także stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania zaświadczenia.

Art. 106. [Odnaka "Za opiekę nad zabytkami"]

1. Osobom zasłużonym w sprawowaniu ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami* przyznaje się odznakę "Za opiekę nad *zabytkami*".
2. Odznakę "Za opiekę nad *zabytkami*" przyznaje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego z własnej inicjatywy lub na wniosek:
  - 1) ministra;
  - 2) kierownika urzędu centralnego;
  - 3) organu administracji rządowej w województwie;
  - 4) organu jednostki samorządu terytorialnego;
  - 5) organizacji społecznej, której celem statutowym jest opieka nad *zabytkami*.
3. Wnioski o przyznanie odznaki "Za opiekę nad *zabytkami*" są opiniowane przez Generalnego Konserwatora *Zabytków*.
4. Przyznanie odznaki osobie nieposiadającej obywatelstwa polskiego następuje w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych.

Art. 107. [Delegacja ustawowa]

Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia, tryb składania wniosków o przyznanie odznaki "Za opiekę nad *zabytkami*", jej wzór rysunkowy i wymiary oraz sposób jej wręczania i noszenia, uwzględniając wzornictwo stosowane w polskiej falerystyce.

Rozdział 10a

Administracyjne kary pieniężne

Art. 107a. [Naruszenie obowiązków informacyjnych]

1. Właściciel lub posiadacz *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa albo wpisanego do rejestru lub innego *zabytku* znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji *zabytków*, który nie powiadomił odpowiednio ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego albo wojewódzkiego konserwatora *zabytków* o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży *zabytku*, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
- 2) zagrożeniu dla *zabytku*, nie później niż w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
- 3) zmianie miejsca przechowania *zabytku* ruchomego, w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany,
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego *zabytku*, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości

- podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł.

2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ ochrony *zabytków*, którego właściciel lub posiadacz obowiązany był powiadomić.

Art. 107b. [Naruszenie przepisów o przywozie *zabytku* na terytorium RP]

1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która otrzymała pozwolenie na czasowy wywóz *zabytku* za granicę, a która w terminie 14 dni od dnia upływu ważności tego pozwolenia nie powiadomiła właściwego organu o przywiezieniu *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł.

2. Tej samej karze podlega jednostka organizacyjna, która w przypadku, o którym mowa w art. 56a ust. 8, w terminie 14 dni od dnia przywiezienia *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie powiadomiła wojewódzkiego konserwatora *zabytków* o przywiezieniu tego *zabytku*.

3. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ, który wydał pozwolenie na wywóz *zabytku* za granicę.

Art. 107c. [Uniemożliwianie lub utrudnianie dostępu do *zabytku*]

1. Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która uniemożliwia lub utrudnia dostęp do *zabytku* organowi ochrony *zabytków*, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 2000 zł.

2. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ ochrony *zabytków*, któremu

uniemożliwiono lub utrudniono dostęp do *zabytku*.

Art. 107d. [Podejmowanie działań bez pozwolenia lub wbrew pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora ochrony zabytków]

- 1.Kto bez pozwolenia wojewódzkiego konserwatora *zabytków* podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.
- 2.Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora *zabytków*, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.
- 3.Kto bez pozwolenia ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1a, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.
- 4.Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1a, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.
- 5.Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1-4, nakłada w drodze decyzji organ ochrony *zabytków*, który wydał pozwolenie bądź był właściwy do wydania pozwolenia.

Art. 107e. [Niewykonanie zaleceń pokontrolnych]

- 1.Kto wbrew obowiązкови nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 50 000 zł.
- 2.Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada w drodze decyzji organ ochrony *zabytków*, który wydał zalecenia pokontrolne.

Art. 107f. [Uiszczenie kary pieniężnej]

Karę pieniężną uiszcza się w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja o jej nałożeniu stała się ostateczna.

Art. 107g. [Stosowanie przepisów k.p.a.]

Do kar pieniężnych stosuje się przepisy działu IVa Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 107h. [Wierzyciel należności z tytułu administracyjnych kar pieniężnych]

Wierzycielem należności z tytułu administracyjnych kar pieniężnych, o których mowa w art. 107a-107e, w rozumieniu przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, jest organ właściwy do nałożenia kary.

Art. 107i. [Przekazanie Narodowemu Funduszowi Ochrony *Zabytków* wpływów z administracyjnych kar pieniężnych]

Organy egzekucyjne przekazują wpływy z kar pieniężnych, o których mowa w art. 107a-107e, na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony *Zabytków*.

Rozdział 11

Przepisy karne

Art. 108. [Niszczenie lub uszkodzanie *zabytku*]

1. Kto niszczy lub uszkadza *zabytek*, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na zniszczeniu *zabytku* sąd orzeka na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony *Zabytków* nawiązkę w wysokości do wartości zniszczonego *zabytku*.
4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na uszkodzeniu *zabytku* sąd orzeka obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony *Zabytków* w wysokości do wartości uszkodzenia *zabytku*.
5. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony *Zabytków* nawiązkę w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.

Art. 108a. [Nielegalne wprowadzenie na obszar RP dóbr kultury pochodzących z państw niebędących członkami UE]

1. Kto wprowadza na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dobro kultury określone w części A załącznika do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/880 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wprowadzania i przywozu dóbr kultury (Dz. Urz. UE L 151 z 07.06.2019, str. 1), wyprowadzone z terytorium państwa niebędącego członkiem Unii Europejskiej, w którym dobro kultury powstało lub zostało odkryte, z naruszeniem przepisów ustawowych lub wykonawczych tego państwa, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie.
3. Sąd może orzec przepadek dobra kultury, chociażby nie stanowiło ono własności sprawcy.

Art. 109. [Nielegalny wywóz *zabytku* za granicę]

1. Kto bez pozwolenia wywozi *zabytek* za granicę albo po wywiezieniu go za granicę nie przywozi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ważności pozwolenia albo, w przypadku o którym mowa w art. 56a ust. 8, w terminie 60 dni od dnia, w którym decyzja o odmowie wydania kolejnego pozwolenia na czasowy wywóz *zabytku* za granicę stała się ostateczna albo od dnia otrzymania informacji o pozostawieniu wniosku o wydanie kolejnego pozwolenia na czasowy wywóz *zabytku* za granicę bez rozpatrzenia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 sąd orzeka, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec, nawiązkę na wskazany cel społeczny związany z opieką nad *zabytkami* w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.
4. Sąd może orzec przepadek *zabytku*, chociażby nie stanowił on własności sprawcy.

Art. 109a. [Podrobienie lub przerobienie *zabytku*]

Kto podrabia lub przerabia *zabytek* w celu użycia go w obrocie *zabytkami*, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 109b. [Zbycie falsyfikatu]

Kto rzecz ruchomą zbywa jako *zabytek* ruchomy albo zbywa *zabytek* jako inny *zabytek*, wiedząc, że są one podrobione lub przerobione, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 109c. [Nielegalne poszukiwanie *zabytków*]

Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia poszukuje ukrytych lub porzuconych *zabytków*, w tym przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 110. [Niedostateczna opieka nad *zabytkiem*]

1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem *zabytku* nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad z

abytkami.

Art. 111.

(uchylony).

Art. 112. [Niszczenie parku kulturowego]

1. Kto narusza zakazy lub ograniczenia obowiązujące na terenie parku kulturowego lub jego części, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.
2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega karze grzywny.
3. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 lub 2, można orzec:
  - 1) przepadek narzędzi i przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia wykroczenia, chociażby nie stanowiły własności sprawcy;
  - 2) przepadek przedmiotów pochodzących bezpośrednio lub pośrednio z wykroczenia;
  - 3) obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego lub zapłaty równowartości wyrządzonej szkody.

Art. 113.

1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem *zabytku* wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa albo wpisanego do rejestru lub innego *zabytku* znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji *zabytków* nie powiadomił odpowiednio ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego albo wojewódzkiego konserwatora *zabytków* o:
  - 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży *zabytku* niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia,
  - 2) zagrożeniu dla *zabytku* niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia,
  - 3) zmianie miejsca przechowania *zabytku* ruchomego, w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany,
  - 4) zmianach dotyczących stanu prawnego *zabytku*, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości- podlega karze grzywny.
2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad *abytkami.*

Art. 113a.

1. Kto w terminie 14 dni od dnia upływu ważności pozwolenia, o którym mowa w art. 51 ust. 3, nie

powiadomił o przywiezieniu *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto w przypadku, o którym mowa w art. 56a ust. 8, w terminie 14 dni od dnia przywiezienia *zabytku* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora *zabytków* o przywiezieniu tego *zabytku*.

Art. 114.

Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do *zabytku* organowi ochrony *zabytków*, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 115. [Obowiązki informacyjne odkrywcy *zabytku*]

1. Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora *zabytków* lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo dyrektora urzędu morskiego o odkryciu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on *zabytkiem*, a także nie wstrzymał wszelkich robót mogących uszkodzić lub zniszczyć znaleziony przedmiot i nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad *abytkami*.

Art. 116. [Obowiązki informacyjne odkrywcy *zabytku* - rozwinięcie]

1. Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora *zabytków* lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo dyrektora urzędu morskiego o przypadkowym odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on *zabytkiem* archeologicznym, a także nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad *abytkami*.

Art. 117.

Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi:

- 1) prace konserwatorskie, restauratorskie lub badania konserwatorskie przy *zabytku* wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,

- 2) prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy *zabytku* wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne

– podlega karze grzywny.

Art. 118. [Umieszczanie na *zabytku* urządzeń i tablic reklamowych bez pozwolenia]

1. Kto bez pozwolenia umieszcza na *zabytku* wpisanym do rejestru: urządzenie techniczne, tablicę reklamową lub urządzenie reklamowe w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, lub napis, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.
2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.
3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec przepadek przedmiotów służących lub przeznaczonych do popełnienia wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy, lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 119.

Kto nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze grzywny.

Art. 119a. [Naruszenie przepisów o prowadzeniu księgi ewidencyjnej *zabytków* przyjętych lub oferowanych do zbycia]

Kto wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi nie prowadzi księgi ewidencyjnej albo prowadzi ją w sposób nierzetelny lub niezgodny z prawdą, podlega karze grzywny.

Art. 120. [Przestępstwa i wykroczenia przeciwko *zabytkom* - tryb postępowania]

Orzekanie w sprawach określonych w art. 110-119a następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

Rozdział 12

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 121.

W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2000 r. Nr 23, poz. 295 i Nr 120, poz. 1268, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) w art. 6 ust. 4 otrzymuje

brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 122.

W ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 1997 r. Nr 16, poz. 89, Nr 137, poz. 926 i Nr 139, poz. 932, z 2000 r. Nr 22, poz. 270 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 8, poz. 64, z 2002 r. Nr 200, poz. 1681 oraz z 2003 r. Nr 137, poz. 1302) w art. 4 w ust. 1 w pkt 9 lit. c) otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 123.

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 203, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 oraz z 2000 r. Nr 120, poz. 1268) art. 1 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 124.

W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 1993 r. Nr 94, poz. 431, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, z 1996 r. Nr 91, poz. 409, z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 137, poz. 926, z 1998 r. Nr 108, poz. 681, z 2001 r. Nr 81, poz. 875, z 2002 r. Nr 200, poz. 1680 oraz z 2003 r. Nr 110, poz. 1039) w art. 12 w ust. 1 pkt 11 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 125.

W ustawie z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2000 r. Nr 100, poz. 1086 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 110, poz. 1189, Nr 115, poz. 1229 i Nr 125, poz. 1363) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 126.

W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) w art. 7 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 127.

W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679, Nr 86, poz. 958 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 113, poz. 984 i Nr 200, poz. 1682 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i 721) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 128.

W ustawie z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 99, poz. 1079, Nr 100,

poz. 1085, Nr 110, poz. 1189 i Nr 145, poz. 1623, z 2002 r. Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 129.

W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123, z 2002 r. Nr 41, poz. 364 oraz z 2003 r. Nr 96, poz. 874) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 130.

W ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych (Dz. U. z 2001 r. Nr 110, poz. 1192, z 2002 r. Nr 25, poz. 253 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 721 i Nr 139, poz. 1325) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 131.

W ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78, z 1997 r. Nr 60, poz. 370, Nr 80, poz. 505 i Nr 160, poz. 1079, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 81, poz. 875 i Nr 100, poz. 1085, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) art. 34 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 132.

W ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 133.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515, Nr 124, poz. 1152, Nr 130, poz. 1190, Nr 137, poz. 1302 i Nr 149, poz. 1451 i 1452) w art. 2 pkt 39 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 134.

W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543, z 2001 r. Nr 129, poz. 1447 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 126, poz. 1070, Nr 130, poz. 1112, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1682 i Nr 240, poz. 2058 oraz z 2003 r. Nr 1, poz. 15, Nr 80, poz. 717, 720 i 721, Nr 96, poz. 874 i Nr 124, poz. 1152) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 135.

W ustawie z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548) w art. 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 136.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 137.

W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806) w art. 4 w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie: (zmiany pominięte).

Art. 138.

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 233, poz. 1957 oraz z 2003 r. Nr 46, poz. 392 i Nr 80, poz. 717 i 721) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Rozdział 13

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 139. [Przepis przejściowy]

1. Do spraw wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy niniejszej ustawy.
2. Właściwość organów do załatwiania spraw, o których mowa w ust. 1, określa się na podstawie przepisów ustawy.

Art. 140. [Utrzymanie w mocy wydanych decyzji]

1. Decyzje ostateczne wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. z 1999 r. poz. 1150, z późn. zm.) zachowują ważność.
2. Porozumienia zawarte na podstawie art. 12 ust. 1 i 3 ustawy, o której mowa w ust. 1, zachowują ważność, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 141. [Utrata uprawnień rzeczoznawcy]

Osoby posiadające uprawnienia rzeczoznawcy ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa

narodowego, powołane na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 140 ust. 1, tracą te uprawnienia po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 142. [Zabytki rejestrowe i pomniki historii]

1. Dobra kultury uznane za *zabytek* na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiece nad *zabytkami* (Dz. U. poz. 265, z późn. zm.), a także wpisane do rejestru na podstawie ustawy, o której mowa w art. 140 ust. 1, stają się *zabytkami* wpisanymi do rejestru w rozumieniu niniejszej ustawy.
2. *Zabytki* nieruchomości uznane za pomniki historii na podstawie dotychczasowych przepisów stają się pomnikami historii w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 143. [Założenie krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków]

1. W terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy Generalny Konserwator *Zabytków*, wojewódzcy konserwatorzy *zabytków* i wójt (burmistrz, prezydent miasta) założą odpowiednio krajową, wojewódzką i gminną ewidencję *zabytków*.
2. Włączenie karty *zabytku* ruchomego znajdującego się w dotychczasowej centralnej ewidencji dóbr kultury do wojewódzkiej ewidencji *zabytków* nie wymaga zgody właściciela *zabytku*.

Art. 144. [Dostosowanie statutów instytucji kultury]

W terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dostosuje do przepisów niniejszej ustawy statuty instytucji kultury wyspecjalizowanych w opiece nad *zabytkami*, dla których jest organizatorem, w celu realizacji przez te instytucje zadań związanych z założeniem i prowadzeniem krajowej ewidencji *zabytków* i krajowego wykazu *zabytków* skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

Art. 145. [Zabytki uwzględniane podczas procedur planistycznych]

Do czasu założenia gminnej ewidencji *zabytków*, w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, oprócz *zabytków* nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz ustaleń planów ochrony parków kulturowych, inne *zabytki* nieruchomości wskazane przez wojewódzkiego konserwatora *zabytków*.

Art. 146. [Opracowanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami]

W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego opracuje krajowy program ochrony *zabytków* i opieki nad *zabytkami*.

Art. 147. [Dostosowanie struktury organizacyjnej państwowej administracji właściwej w sprawach ochrony zabytków i opieki nad zabytkami]

1. Z dniem wejścia w życie ustawy dotychczasowe wojewódzkie oddziały Służby Ochrony Zabytków i ich delegatury stają się odpowiednio wojewódzkimi urzędami ochrony zabytków i delegaturami tych urzędów.
2. Z dniem wejścia w życie ustawy dotychczasowi wojewódzcy konserwatorzy zabytków oraz ich zastępcy stają się odpowiednio wojewódzkimi konserwatorami zabytków oraz ich zastępcami w rozumieniu ustawy.
3. Pracownicy dotychczasowych wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków i ich delegatur z dniem wejścia w życie ustawy stają się odpowiednio pracownikami wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur.
4. Dotychczasowe zobowiązania i wierzytelności wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków i ich delegatur stają się zobowiązaniami i wierzytelnościami właściwych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur.
5. Nieruchomości pozostające dotychczas w trwałym zarządzie wojewódzkich oddziałów Służby Ochrony Zabytków i ich delegatur przechodzą, z mocy prawa, w trwałe zarząd właściwych wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich delegatur.
6. Ustanowienie trwałego zarządu, o którym mowa w ust. 5, stwierdza wojewoda w drodze decyzji.

Art. 148. [Utrzymanie w mocy przepisów wykonawczych]

Do czasu wydania przepisów wykonawczych, przewidzianych w ustawie, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie, zachowują moc przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w art. 140 ust. 1, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 149. [Wejście w życie przepisów o restytucji zabytków]

Przepisy rozdziału 6 stosuje się z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej².

Art. 150. [Przepis derogacyjny]

Traci moc ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. z 1999 r. poz. 1150, z późn. zm.).

Art. 151. [Wejście w życie ustawy]

Ustawa wchodzi w życie po upływie 60 dni od dnia ogłoszenia.

¹Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 93/7/EWG z dnia 15 marca 1993 r. w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprowadzonych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego (Dz. Urz. WE L 74 z 27.03.1993). Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie - z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej - dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej - wydanie specjalne.

²Rzeczpospolita Polska uzyskała członkostwo w Unii Europejskiej z dniem 1 maja 2004 r.